

**Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету**

Кафедра менеджменту, маркетингу і міжнародної логістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Управління інвестиційною привабливістю підприємства»
(на прикладі ТОВ «АНТ ЛТД»)**

Студента 2 курсу,
денної форми навчання,
спеціальності 073 «Менеджмент»
спеціалізації «Менеджмент
маркетингової діяльності»

підпис студента

Мороз
Павло Олександрович

Науковий керівник:
к.е.н., доц.

підпис керівника

Вдовічена
Ольга Геннадіївна

Завідувач кафедри менеджменту,
маркетингу і міжнародної
логістики
к.е.н., доцент

підпис

Чичун
Валентина Андріївна

Чернівці 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Інвестиційна привабливість – суть, порядок визначення та види її аналізу.....	6
1.2. Організаційно-інформаційна модель проведення аналізу в системі оцінки інвестиційної привабливості підприємства	19
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АНТ ЛТД» ЗА 2020-2023 РОКИ.....	27
2.1. Аналіз економічного та фінансового потенціалу підприємства.....	27
2.2. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства	37
2.3. Аналіз ділової активності та прибутковості підприємства.....	46
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АНТ ЛТД».....	56
3.1. Інформаційне забезпечення інвестиційної привабливості підприємства на основі моніторингу поточних можливостей	56
3.2. Інвестиційна стратегія підприємства як спосіб підвищення його інвестиційної привабливості	62
3.3. Методологія розробки інвестиційної стратегії підприємства та обґрунтування її ефективності.....	70
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Інвестиційна діяльність є основою подальшого розвитку підприємства будь-якої галузевої приналежності та форми власності. Без інвестицій неможливі підготовка та запуск у виробництво нових видів продукції (робіт, послуг), підвищення якості та дизайну товарів, використання нових видів матеріалів, енергозбереження. Інвестиції відіграють вирішальну роль у відтворювальних процесах на підприємстві, оскільки саме вони забезпечують підвищення технічного та організаційного рівня виробництва.

Безпосередній зв'язок між інвестиційним та економічним зростанням є очевидним і підтверджується теоретичними дослідженнями та практичним забезпеченням економічного зростання як у країнах з розвиненою, так і з трансформаційною ринковою економікою. На макро-, мезо- та мікрорівні інвестиції є важливим чинником технологічного прориву. Тому конкурентні переваги країни, певної галузі, регіону, підприємства значною мірою залежать від специфіки інвестиційної діяльності.

Інвестиційна діяльність підприємств є на сьогодні актуальним напрямом дослідження економічної науки. Основною проблемою, що спричинює активність таких досліджень, вважається використання інвестиційних ресурсів підприємств, а саме – ступінь ефективності їх використання. Актуальною ця проблема є і для всіх видів товариств, поширення яких спостерігається майже в усіх галузях національної економіки України.

На підставі аналізу наукових праць щодо ефективності управління, теоретичних досліджень щодо функціонування виробничо-господарських утворень та практичних спостережень за управлінським процесом у них, можна зробити висновок, що в основному успішність діяльності залежить від правильних, своєчасних і послідовних управлінських рішень, досвідченості та професіоналізму, наявності управлінських якостей в управлінського персоналу, забезпеченості необхідними ресурсами, інформацією та державною підтримкою.

Різноманітні аспекти інвестиційної діяльності підприємств,

інвестиційних процесів на рівні держави, ефективності інвестування, оцінки інвестиційної привабливості, що були покладені в основу цього дослідження, висвітлені у працях таких науковців, як І. Бланк, І. Бондаренко, Л. Борщ, З.Варналій, А. Захарченко, Н. Ігошин, В. Ільчук, Б. Кваснюк, Т. Ковальчук, Г.Козаченко, О. Ляшенко, В. Мандибура, В. Осецький, А. Пересада, О. Підхомний, Ю. Шнчук, М. Ример, В. Федоренко, Г. Швиданенко та ін.

Аналіз літератури, наукових досліджень і розробок показує, що і на сьогодні недостатньо вирішені проблеми інституційного, ресурсного, інформаційного та законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності виробничо-господарських утворень. Також недостатньо приділяється увага питанням узгодження інтересів та захисту прав суб'єктів управління ними. Майже не застосовуються на практиці маркетингові стратегії управління під час залучення інвестиційних ресурсів та планування інвестиційної діяльності, інвестиційної привабливості.

Головною метою випускної кваліфікаційної роботи є розробка та розкриття теоретико-методичної та методологічної оцінки інвестиційної привабливості підприємства (на матеріалах товариства з обмеженою відповідальністю «АНТ Лтд»). Відповідно, до вище зазначеної мети, перед роботою були поставлені наступні завдання:

- конкретизувати суть, порядок визначення категорії інвестиційної привабливості та види її аналізу;
- сформулювати організаційно-інформаційну модель проведення аналізу в системі оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- провести аналіз впливу економічного, фінансового потенціалу підприємства;
- провести аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства ТОВ «АНТ Лтд»;
- провести аналіз ділової активності та прибутковості досліджуваного підприємства;
- визначити шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства;

- запропонувати використовувати інформаційне забезпечення інвестиційної привабливості на основі моніторингу поточних можливостей;
- застосувати інвестиційну стратегію як спосіб підвищення його інвестиційної привабливості;
- розробити методологію інвестиційної стратегії підприємства та обґрунтувати її ефективність.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність ТОВ «АНТ Лтд», а відповідно його економічний, фінансовий, інвестиційний потенціал, ліквідність та фінансова стійкість підприємства, а також ділова активність та прибутковість. Предметом дослідження виступає оцінка інвестиційної привабливості підприємства (в даному випадку ТОВ «АНТ Лтд»).

Предметом діяльності товариства є: виготовлення макет-оригіналів офсетних форм; дизайн макетування та верстка буклетів, брошур, плакатів, етикеток тощо; тиражування високоякісної поліграфічної продукції; підготовка робочих кадрів для потреб підприємства; торгівля поліграфічними матеріалами та паперами. Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові прийоми економічних досліджень, класичні положення економічної теорії, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань управління інвестиційною діяльністю, яка направлена на розвиток підприємств, чинне законодавство України у галузі інвестиційної діяльності.

Інформаційною базою дослідження служили матеріали спеціальних періодичних видань, аналітичні розрахунки автора, виконані в процесі проведення дослідження, дані Internet. При виконанні досліджень використані методи системного підходу, графічний метод, методи статистичного та техніко-економічного порівняльного аналізу, узагальнення, експертних оцінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Інвестиційна привабливість – суть, порядок визначення та види її аналізу

Історично склалося так, що попит на вільні інвестиційні ресурси значно перевищує пропозицію. Тому держави прагнуть створити максимально привабливі умови для залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій.

Інвестиційна привабливість (investment attractive) – це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях. [1]

Більшість учених-економістів, говорячи про інвестиційну привабливість країни, регіону галузі чи підприємства, ототожнюють це поняття з поняттям «інвестиційний клімат». Серед найбільш поширених визначень поняття «інвестиційний клімат» слід виділити такі:

- інвестиційний клімат – це багатofакторна система цілеспрямованих вчинків і дій, що свідомо формується на державному і регіональному рівнях в інтересах більш широкого залучення на конкретну територію додаткових ресурсів як у грошовій, так і в матеріальній формах;
- інвестиційний клімат – це загальна атмосфера розуміння економічної ситуації і потреби в залученні додаткових ресурсів, що існує в різних сферах соціально-економічного розвитку країни;
- інвестиційний клімат – це комплекс політичних, соціальних, інноваційних, інфраструктурних елементів, що існують на певній території;
- інвестиційний клімат – це внутрішня атмосфера (енергетика), що сформована на конкретній території відповідно до пріоритету залучення додаткових фінансових ресурсів і впливає на позицію інвестора щодо ухвалення рішення про інвестування об'єктів певної території [4,13].

З поданих визначень випливає, що поняття «інвестиційний клімат» найбільше застосовується тоді, коли йдеться про макро- і мезорівні економіки.

Характер інвестиційного клімату зумовлений цілим комплексом чинників (рис. 1.1).

Рис.1.1. Чинники, які зумовлюють характер інвестиційного клімату в національній економіці

При цьому сила і спрямованість впливу цих чинників на інвестиційний клімат далеко не однозначні. На жаль, доводиться констатувати, що негативного впливу на сьогодні більше, ніж позитивного.

Отже, поняття «інвестиційний клімат» – дуже широке, і рівень його сприяння залежить від багатьох чинників, у тому числі і від інвестиційної привабливості. Тому терміни «інвестиційна привабливість» і «інвестиційний клімат» не можна вважати синонімами і ставити між ними знак рівності.

Інвестиційна привабливість розглядається на рівні країни, галузі, регіону, підприємства. Причому підприємство в цій системі є кінцевою точкою вкладення коштів, де реалізуються конкретні проекти, а привабливість кожного інвестиційного проекту визначається привабливістю всіх складових – країни, галузі, регіону, підприємства. Іншими словами, для стратегічного інвестора не будуть достатньо переконливими аргументи інвестування коштів, наприклад, у машинобудівне підприємство, якщо розвиток цієї галузі в масштабі міжнародної економіки перебуває в кризовому стані. Так само, незважаючи на усю фінансову вигідність проекту, ризик політичної й

економічної нестабільності в країні зведе нанівець будь-які зусилля із залучення інвестора. Процес вивчення інвестиційної привабливості на будь-якому рівні складається з трьох етапів (рис. 1.2).

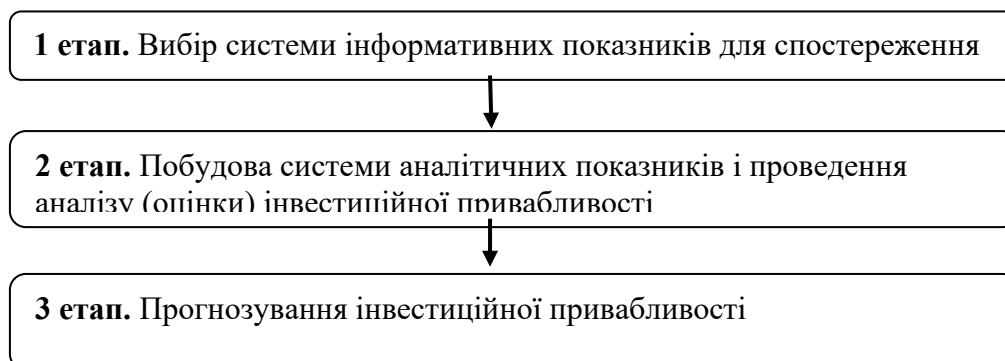

Рис.1.2. Етапи вивчення інвестиційної привабливості

Аналіз і оцінка інвестиційної привабливості здійснюються за допомогою різних прийомів і методів. Зупинімося докладніше на двох прийомах аналізу, що використовуються найбільш часто. Ці методи ґрунтуються на різноманітних типах інформаційного забезпечення аналізу інвестиційної привабливості (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Типи інформаційного забезпечення аналізу інвестиційної привабливості

Тип інформаційного забезпечення	Використання при:	
	параметричному аналізі	рейтинговій оцінці
Формальні джерела інформації	-	+
Неформальні джерела інформації	+	+

Тепер дамо більш детальну характеристику як параметричному аналізу так і рейтинговій оцінці.

Параметричний аналіз інвестиційної привабливості – це аналіз інвестиційної привабливості через зіставлення країн, регіонів, галузей або підприємств за певними параметрами діяльності.

Параметр (від гр. – що відмірює) – це ознака, що характеризує будь-яке явище. Приклади параметрів для оцінки інвестиційної привабливості на різних рівнях економіки подано в табл. 1.2.

Параметричний аналіз проводять у тому випадку, коли необхідно визначити рівень інвестиційної привабливості (країни або підприємства) і

розробити на цій основі інвестиційну стратегію (особливості якої ми розглянули в першому питанні). Параметричний аналіз необхідний також тоді, коли замовником дослідження виступає окрема юридична особа й одержання необхідної інформації пов'язане зі значними витратами часу і ресурсів.

Таблиця 1.2

Приклади параметрів для оцінки інвестиційної привабливості країн і підприємств

№ з/п	Параметри для оцінки інвестиційної привабливості країн	Параметри для оцінки інвестиційної привабливості підприємств
1	Стабільність політичної ситуації в країні	Конкурентоспроможність підприємства
2	Економічні перспективи	Забезпеченість матеріально-технічними ресурсами
3	Зовнішня заборгованість країни	Забезпеченість кадрами
4	Платоспроможність країни	Збутова політика підприємства
5	Доступ до ресурсів	Ефективність господарської діяльності
6	Стан інвестиційного ринку	Фінансовий стан

Інформацію для параметричного аналізу одержують у ході різноманітних інтерв'ю з керівництвом замовника аналізу, під час яких можуть бути висловлені різного роду суб'єктивні судження. Дані для такого аналізу можуть бути отримані і з неформальних джерел інформації. Тому параметричний аналіз здебільшого має якісний (неформалізований) характер.

Параметричний аналіз інвестиційної привабливості здійснюється в такій послідовності:

1. виявлення об'єктів аналізу інвестиційної привабливості;
2. установа рівня, на якому провадиться аналіз (країна, регіон, галузь, підприємство);
3. визначення характеру взаємодії об'єктів аналізу;
4. визначення загальних тенденцій у стані і розвитку об'єктів аналізу на інвестиційному ринку;
5. проведення параметричного аналізу інвестиційної привабливості за певними параметрами діяльності, обраних залежно від рівня, на якому здійснюється аналіз [14].

На основі параметричного аналізу інвестиційної привабливості

визначають слабкі і сильні сторони об'єкта інвестування за всіма обраними параметрами, після чого формулюють певні висновки про інвестиційну привабливість об'єкта, визначають пріоритети інвестування і приймають відповідні управлінські рішення (інвестувати кошти в об'єкт, утриматися від інвестування в даний час або зачекати доти, поки зміняться ті або інші умови функціонування об'єкта, відмовитися від інвестування тощо).

Слід зазначити, що параметричний аналіз дає змогу з меншою точністю формулювати управлінські рекомендації щодо інвестування, ніж методи аналізу інвестиційної привабливості, побудовані на основі формалізованого опрацювання даних. Це пов'язано як з об'єктивними (нерозвиненість ринку в нашій країні і, як наслідок, значний вплив адміністративних і особистих чинників на стан об'єкта аналізу на інвестиційному ринку), так і із суб'єктивними (відсутність інформації про найважливіші параметри державного, регіонального і галузевого ринку) причинами. Ці причини ускладнюють якісне проведення аналізу інвестиційної привабливості. Проте певна картина інвестиційної привабливості об'єкта інвестування може бути змальована на основі проведення бесід зі спеціалістами.

Зазначимо також, що параметричний аналіз фокусується суворо на чинниках ринкової ефективності і не враховує рівень фінансової стійкості об'єкта інвестування. Тому цей аналіз є деякою мірою одностороннім і недостатнім, особливо при оцінці інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

Рейтингова оцінка за допомогою якої визначають тип інформаційного забезпечення використовується при цільовому порівнянні кількох країн, регіонів, галузей або підприємств із метою ранжування їх за певними критеріями. Цей метод аналізу інвестиційної привабливості застосовується, як правило, тоді, коли замовником дослідження є урядова або міжнародна організація.

Інформаційне забезпечення рейтингової оцінки містить у собі:

- відомості, отримані шляхом інтерв'ювання керівництва замовника або

спеціалістів, що працюють на аналізованих об'єктах досліджень або на пов'язаних із їх функціонуванням;

- зведену фінансову звітність об'єктів порівняння;
- фрагментарну управлінську інформацію у вигляді формалізованих облікових таблиць, досить простих для заповнення. Ці таблиці у формі запиту розсилаються на об'єкти аналізу.

При упорядкуванні рейтингу інвестиційної привабливості також використовується ідеологія параметричного аналізу, проте нормативні висновки формуються на основі порівняння кількісних оцінок. На основі обраних показників (або, як їх ще називають, коефіцієнтів), зважених за обраним ваговим показником, розраховують сукупну бальну оцінку об'єктів аналізу, що є основою для визначення підсумкового місця об'єкта в рейтингу.

Визначення рейтингу здійснюється в такій послідовності [11, 12, 14]:

- а) визначаються критерії добору показників для рейтингової оцінки.

Основними умовами добору показників рейтингової оцінки є:

- теоретична умова: вони повинні відбивати істотні аспекти діяльності і фінансового стану об'єкта аналізу;
- практична умова: їх можна розрахувати на основі реально наявної інформації;

- б) вибираються показники, за допомогою яких оцінюватимуться об'єкти інвестування. Всі показники можна розподілити на загальні і приватні:

- загальними є показники, що характеризують ефективність діяльності і фінансову стабільність об'єкта аналізу (наприклад, такими показниками для країн є обсяг ВВП або національного доходу, а для суб'єктів господарювання – рентабельність продукції і виробництва);
- приватні показники не характеризують ефективність діяльності, але можуть впливати на ефективність інвестицій. До них належать, наприклад, кількість працівників, що характеризує розмір об'єкта аналізу і рівень його ділової активності;

- в) визначення «ваги» того чи іншого показника в підсумковій оцінці

об'єкта аналізу інвестиційної привабливості. При цьому використовуються два основних критерії:

- теоретичний, що має значення для оцінки ефективності і фінансового стану об'єкта аналізу. При проведенні рейтингової оцінки з метою вибору найбільш привабливого інвестиційного об'єкта як об'єкта короткострокового інвестування «вага» показників фінансового стану для розрахунку сукупного бала (рейтингу) має більше значення, а «вага» показників ефективності – менше, ніж, відповідно, при оцінці об'єктів інституціонального або довгострокового інвестування;
- практичний, що характеризує достовірність показника, розрахованого на основі наявної інформації;

г) урахування динаміки окремих показників. Перспективи фінансового стану двох об'єктів інвестиційного аналізу можуть бути дуже різноманітними: якщо для одного з них наявний рівень – результат позитивної динаміки, то для іншого – негативної. Тому тренд окремих показників ефективності діяльності і фінансової стабільності повинен враховуватися в підсумковій бальній оцінці за допомогою коригувального коефіцієнта;

д) застосування індексів цін-дефляторів. Навіть в умовах повільного зростання цін доцільно використовувати індекси цін-дефляторів при аналізі абсолютних розмірів, що визначає коректність висновків щодо динаміки абсолютних показників;

є) розрахунок підсумкового бала за результатами оцінки. Рейтинг об'єкта аналізу і, відповідно, його позиції визначається на основі розрахунку підсумкового бала, що виводиться як сума добутків балів окремих показників рейтингової оцінки та їх «ваги» за формулою:

$$IB = \sum_i (B_i \times B_i) \quad (1.2)$$

де B_i – бал (кількісна оцінка) об'єкта за i -м показником діяльності, що включається в модель складання рейтингу;

B_i – вага i -го показника, привласнена йому при включенні в модель

проведення рейтингової оцінки;

ж) упорядкування підсумкової рейтингової таблиці. З неї повинно бути зрозуміло та очевидно, якими чинниками ефективності і фінансового стану зумовлене місце об'єкта аналізу в рейтингу, що дає користувачу рейтингу (наприклад, потенційному інвестору) комплексну картину інвестиційної привабливості аналізованих об'єктів.

Модель рейтингової оцінки подано в табл. 1.3 [14, с.155-207].

Таблиця 1.3

Модель рейтингової оцінки підприємств

Підприємство	Показник 1			Показник 2			Підсумковий бал	Місце в рейтингу
	Бал за показником	Вага показника	Зважений бал	Бал за показником	Вага показника	Зважений бал		
А	9	0,4	3,6	5	0,6	3,0	6,6	3
Б	7	0,4	2,8	6,5	0,6	3,9	6,7	2
В	8	0,4	3,2	7	0,6	4,2	7,4	1
Г	6	0,4	2,4	5,5	0,6	3,3	5,7	4

При проведенні рейтингу існують два основних обмеження:

- отримана оцінка є відносною, а не абсолютною. За результатами рейтингу можна зробити більш-менш достовірні висновки про порівняно більшу інвестиційну привабливість того або іншого об'єкта. При цьому рейтингові коефіцієнти (бали) не несуть ніякої кількісної інформації про стан окремого об'єкта, що включається в рейтинг. За бальною оцінкою стоять якісні характеристики «добре», «задовільно» тощо, що є умовними. Отже, упорядкування рейтингу вважають інструментом лише первинного добору найбільш інвестиційно-привабливого об'єкта і, зрозуміло, у подальшому він повинен бути доповнений повномасштабним фінансово-економічним аналізом;
- порівняльний рейтинг характеризує лише загальний стан об'єкта аналізу, тобто дає фонову картину. При цьому не враховуються специфіка конкретних варіантів взаємодії інвестора й об'єкта аналізу і, що особливо важливо, можливий сприятливий ефект цільового вкладення коштів.

За всієї серйозності обмежень рейтингового підходу він є одним із найважливіших результативних аналітичних інструментів у тому випадку, коли в достатньо стислі терміни, на основі зведеної за більшістю показників фінансової звітності, необхідно зробити «рентгенівський знімок» (screening) інвестиційної привабливості.

Кожний із перелічених методів аналізу інвестиційної привабливості має свої переваги і недоліки і використовується залежно від поставлених цілей. В першу чергу нам необхідно визначитись з інвестиційною привабливістю галузі.

Отже, одним із головних завдань, що стоять перед інвестором, є вибір об'єктом інвестування підприємств тих галузей, що мають найкращі перспективи розвитку і можуть забезпечити найвищу ефективність інвестицій. Основою такого вибору є оцінка інвестиційної привабливості галузей.

Інвестиційна привабливість галузей – це інтегральна характеристика окремих галузей економіки з позиції перспективності розвитку, прибутковості інвестицій і рівня інвестиційних ризиків. Вона оцінюється під час розробки інвестиційної стратегії підприємства і галузевої диверсифікації його інвестиційного портфеля.

У процесі оцінки інвестиційної привабливості галузей насамперед враховують життєвий цикл галузей економіки, що відповідно до теорії ринку складається з низки стадій, а саме:

1. «Народження» характеризує розробку і впровадження на ринку принципово нових видів товарів. Цей період визначається значними обсягами інвестування. Дивіденди не виплачуються.

2. «Зростання» характеризує визнання споживачами нових видів продукції і зростання попиту на них. На цій стадії інвестування здійснюється більш високими темпами. Дивіденди виплачуються переважно новими акціями.

3. «Розширення» характеризує період між високими темпами зростання

кількості нових підприємств і стабілізацією цього зростання. На цій стадії ще продовжується інвестування в нове будівництво, але основний його обсяг спрямовується на розширення вже наявних виробничих об'єктів. Дивіденди виплачуються у формі розподілу номіналу акцій на менший і готівкою.

4. «Зрілість» характеризує період найбільшого попиту на товари певної галузі, удосконалення якісних характеристик продукції, що випускається. Основний обсяг інвестицій у цьому періоді спрямовується на модернізацію обладнання або на технічне переозброєння підприємства. Дивіденди виплачуються переважно грошима у значних розмірах.

5. «Спад» характеризує період різкого зменшення обсягу попиту на товари певної галузі в зв'язку з розвитком нових галузей, товари яких замінюють традиційну потребу. Ця стадія характерна не для всіх галузей, а тільки для тих, що випускають продукцію, яка зазнає значного впливу науково-технічного прогресу. Дивіденди виплачуються в розмірах, що постійно зменшуються. [12, 14]

У виборі галузевих напрямів інвестування, зокрема Всесвітній банк, керується певними групами чинників як критеріями для прийняття рішень.

Нам би хотілося виділити наступні критерії прийняття рішень щодо галузевих напрямів інвестування, а саме:

1. Ринкові критерії. Розмір ринку, темпи його зростання і потенціал, циклічність попиту, еластичність цін, прибутковість, диференціація продукту.

2. Конкурентні критерії. Стан конкуренції галузевого ринку, наявність рівнозначних конкурентів, інтенсивність конкуренції, ступінь спеціалізації конкурентів, наявність товарів-замінників, завантаження потужностей.

3. Бар'єри входження до галузі. Капіталомісткість галузі, наявність каналів розподілу і доступ до них, доступ до сировинних ресурсів, захищеність із боку держави, соціальні проблеми галузі, які можуть мати негативний вплив на входження, обмеження державного і соціального порядку, що перешкоджають виходові з галузі, спеціалізація активів і можливість їх перепрофілювання і використання за іншим призначенням.

4. Взаємовідносини з постачальниками. Наявність місцевих постачальників, матеріалів-замінників, інтенсивність конкуренції серед постачальників, стратегічних спілок та інших взаємовідносин із постачальниками сировини і матеріалів, рівень вертикальної інтеграції з постачальниками.

5. Технологічні чинники. Рівень технічних нововведень у галузі, складність продукції і виробництва, патентно-ліцензійна ситуація в галузі, капітало- і наукомісткість продукції.

6. Соціальні чинники. Дисципліна працівників, демографічні процеси, ступінь охоплення працівників профспілками і вплив громадських організацій, виробничі відносини працівників із керівництвом. [15, 16]

В свою чергу, при визначенні рівня інвестиційної привабливості галузі також використовують метод стандартизації показників досліджуваних явищ, розроблений польськими вченими і запропонований В.Е. Швецем.

Метод стандартизації показників досліджуваних явищ дає змогу виявити наявність (або відсутність) великої відмінності в досліджуваних явищах, що можливо на основі підсумовування, ранжування та поділу на класи стандартизованих показників. Метою застосування методу стандартизації показників досліджуваних явищ є зведення різнорідних показників для можливості їх порівняння. Результатом стандартизації показників є висновок про те, який з об'єктів має найбільші параметри досліджуваного явища, а який із них знаходиться в кінці ранжувального ряду.

Критерії, за якими вибирають чинники, що враховуються при дослідженні, зводяться до такого: чинник, що береться до уваги, повинен мати чітке кількісне вираження; кількісне вираження чинника має ґрунтуватися на даних статистики або звітності. При визначенні інвестиційної привабливості галузі враховують такі чинники: рентабельність; інвестиції в основний капітал; кількість значних і середніх підприємств; питому вагу галузі в загальному обсязі промислового виробництва.

Відповідно до цього методу рейтинг галузей промисловості за рівнем

інвестиційної привабливості подано в табл. 1.4. [14, 15, 16]

Таблиця 1.4

Рейтинг інвестиційної привабливості галузей промисловості України

Місце	Галузь промисловості	Оцінка в балах	Характеристика
1	Паливна	7,64	Зона високої інвестиційної привабливості
2	Харчова	7,07	
3	Машинобудівна	6,18	
4	Електроенергетика	6,03	
5	Чорна металургія	4,70	Зона середньої інвестиційної привабливості
6	Будівельні матеріали	1,43	
7	Деревообробна і целюлозно-паперова	1,26	Зона низької інвестиційної привабливості
8	Хімічна і нафтохімічна	1,07	
9	Легка	0,58	

При аналізі інвестиційної привабливості враховують і комплекс зовнішніх чинників, серед яких виділяють: важливість галузі, тобто значення продукції галузі, її особливості, частка експорту, залежність від імпорту, рівень забезпеченості внутрішніх потреб країни, частка галузі або конкретної продукції у ВВП; рівень державного втручання в розвиток галузі – низький, середній або значний, включаючи державні капітальні вкладення, податкові пільги, можливість прискореної амортизації тощо.

Аналізуючи галузеву привабливість України, можна дійти висновку, що нині найбільш інтенсивні інвестиційні процеси спостерігаються у високорентабельних сферах, які не потребують значних вкладень капіталу при забезпеченні його швидкої віддачі. Це стосується насамперед сфери внутрішньої торгівлі, переробки сільськогосподарської продукції, легкої промисловості. Крім того, до галузей із високою інвестиційною привабливістю належать паливна, машинобудівна промисловість і електроенергетика (див. табл. 1.4), що підтверджують дані Державного комітету статистики про обсяги отриманих цими галузями іноземних інвестицій.

Заключним же етапом аналізу інвестиційної привабливості є оцінка її щодо окремих суб'єктів господарювання. Така оцінка проводиться інвестором при визначенні доцільності здійснення інвестицій у розширення і технічне переозброєння діючих підприємств, при виборі для придбання альтернативних

об'єктів, купівлі акцій окремих акціонерних товариств.

Інвестиційна привабливість підприємства – це його інтегральна характеристика як об'єкта майбутнього інвестування з позиції перспектив розвитку (динаміки обсягів продажу, конкурентоспроможності продукції), ефективності використання ресурсів і активів, їхньої ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості, а також значення низки неформалізованих показників див. табл. 1.5. Найважливішим завданням аналізу інвестиційної привабливості підприємства є послідовний збір даних і вибір такої системи показників, які можна було б ефективніше використовувати для оцінки інвестиційної привабливості. При оцінці інвестиційної привабливості необхідно враховувати галузеву приналежність суб'єкта господарювання. Це пов'язано із впливом галузевої специфіки на фінансовий і інвестиційний цикл підприємства, ресурсний потенціал і джерела фінансування. Порівняльну оцінку інвестиційної привабливості доцільно здійснювати по підприємствах, що належать до однієї галузі національної економіки.

Таблиця 1.5

Аспекти інвестиційної привабливості підприємства

Економіко-географічне положення	Положення на ринку
Галузева приналежність	Конкурентоспроможність підприємства
Статус власності	Збалансованість контрольних карт
Інтелектуальний капітал підприємства	Оборотність капіталу
Діловий імідж керівництва підприємства	Фінансова стійкість підприємства
Лояльність клієнтів	Прибутковість (рентабельність) діяльності
Вартість бренда	Платоспроможність і ліквідність
	Структура активів і капіталу

При аналізі інвестиційної привабливості підприємства слід пам'ятати, що вона перебуває під впливом таких чинників, що не мають вартісної оцінки (неформалізованих чинників): політичні і загальноекономічні зміни, реорганізація галузі, зміна форми власності, діловий імідж керівництва підприємства та ін. Напрями аналізу інвестиційної привабливості підприємства і, відповідно, методика такого аналізу залежать від цілей, що стоять перед інвестором. Оцінка інвестиційної привабливості може здійснюватися як із позиції результатів аналізу показників фінансового стану підприємства, так і з

позиції його виробничих можливостей. Оцінка інвестиційної привабливості з першої позиції є традиційною і широко використовується в інвестиційному менеджменті, з другої – здійснюється в ході об'єктного аналізу.

У вітчизняній практиці застосовуються різноманітні методики аналізу й оцінки інвестиційної привабливості підприємства, основними з яких є наступні: 1. Методика, що ґрунтується на аналізі нефінансових показників; 2. Інтеграція фінансових і нефінансових показників; 3. Методика на основі аналізу фінансових показників; 4. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості; 5. Об'єктний аналіз.

Кожна з методик аналізу й оцінки інвестиційної привабливості підприємства має свої особливості, але призначення всіх цих методик зводиться до одного: встановити, чи доцільне інвестування коштів в аналізоване підприємство.

1.2. Організаційно-інформаційна модель проведення аналізу в системі оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Вкладення капіталу (інвестицій), так і будь-яка інша економічна діяльність, в умовах ринку пов'язане зі значним ризиком, який характеризується не лише втратою економічної вигоди (прибутку) або інвестованих коштів, але й приводить до більш серйозних наслідків – до банкрутства підприємства-інвестора. Тому, для уникнення будь-яких з вищевказаних втрат, або максимально їх знизити, необхідно проводити оцінку інвестиційної привабливості підприємства.

В Україні розроблена і діє Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, яка затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій від 23.02.1998 року. Інтегральна оцінка дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за змістом і назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників фінансового стану.

Враховуючи вищевказану Методику та моніторинг економічної літератури й періодичних видань, на наш погляд оцінка інвестиційної привабливості здійснюється за наступними етапами (див. рис. 1.3)

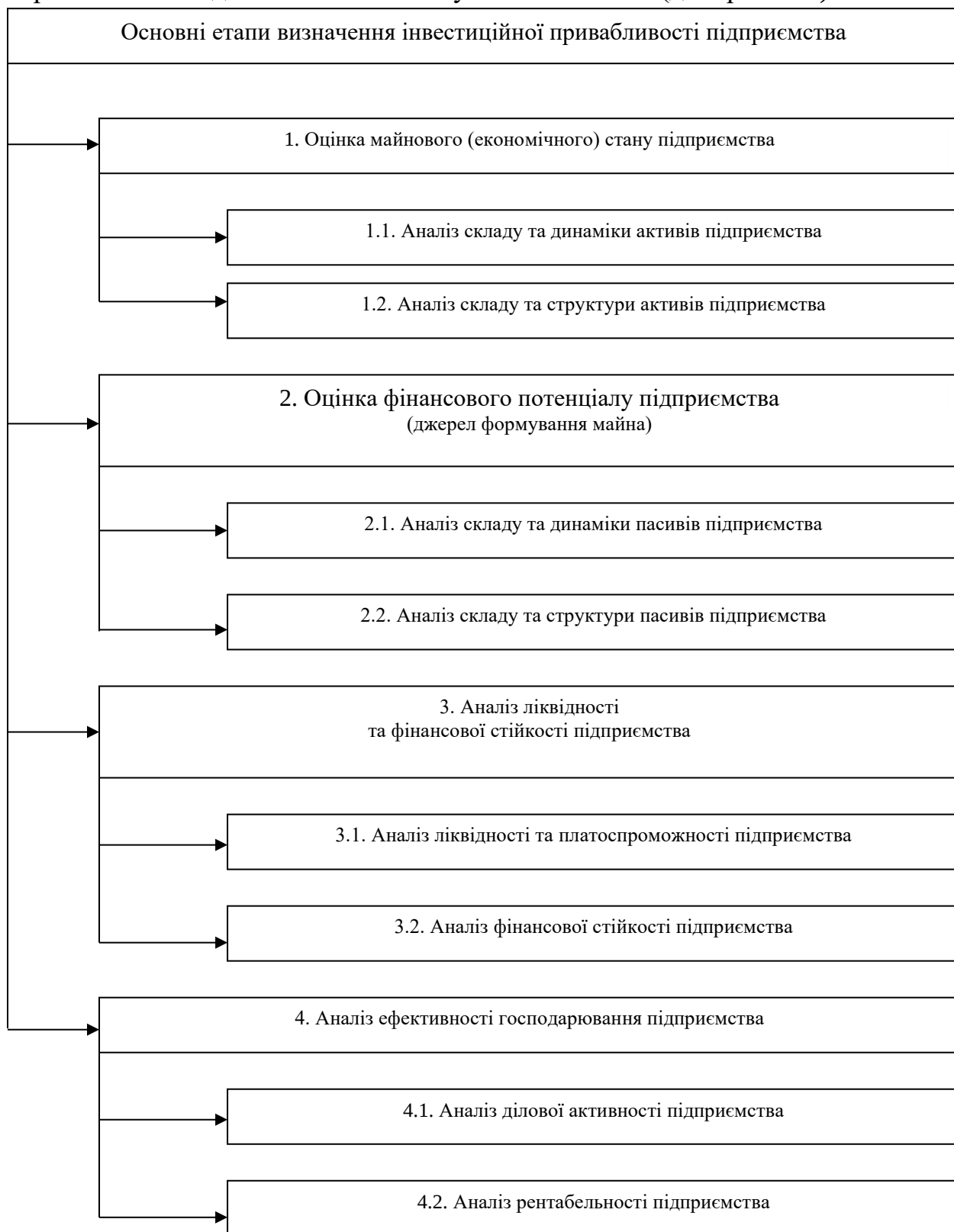

Рис. 1.3. Основні етапи оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Неодмінною складовою переходу України до ринкових відносин є створення нових підприємницьких структур та приватизація підприємств. Цей перехід зумовив еволюцію відносин власності і типів суб'єктів господарювання в напрямку забезпечення їх розмаїття. Процеси ринкових перетворень привернули суттєву увагу до дослідження теоретичних та практичних проблем подальшого розвитку та підвищення ефективності функціонування підприємств як державного, так і приватного сектора економіки України.

Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах відіграє фінансовий аналіз, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень.

Думка про те, що розвиток методів фінансового аналізу проходив переважно в США та Західній Європі не може викликати особливих заперечень: фінансовий аналіз покликаний обслуговувати потреби ринкової економіки, і тому лише розвиток та ускладнення механізму ринкової економіки можуть сприяти вдосконаленню його методів. Значна частина літератури, використаної під час написання цієї роботи належить західним авторам, праці яких розкривають основні принципи сучасних фінансів та менеджерського обліку.

Однак економічні реалії в Україні, як і в більшості сусідніх з нею держав, мають певну специфіку, що вносить корективи у традиційну методологію фінансового аналізу. Особливістю формування цивілізованих ринкових відносин в Україні є посилення впливу таких чинників, як жорстка конкурентна боротьба, технологічні зміни та постійне вдосконалення методів технічної обробки економічної інформації. Середовище, в якому функціонують вітчизняні підприємства характеризуються також безперервними нововведеннями в податковому законодавстві, змінами процентних ставок та валютних курсів, а також різкими коливаннями цін на ресурси та відносно високим темпом інфляції. Більшість цих факторів

враховується при викладенні матеріалу вітчизняними та російськими авторами підручників та навчальних посібників з фінансового аналізу, використаних при написанні цієї роботи.

Методи фінансового аналізу постійно вдосконалюються по мірі настання змін в економічному середовищі нашої держави. Нові ідеї та принципи в цій сфері в першу чергу доходять до користувачів періодичних економічних видань, які також використовувались під час написання дипломної роботи.

Таким чином, при оцінці інвестиційної привабливості підприємства, на сучасному етапі розвитку використовуються наступні методи фінансового аналізу:

1. Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз базується на вивченні динаміки окремих фінансових показників в часі. В процесі використання цієї системи аналізу розраховуються темпи росту (приросту) окремих фінансових показників звітності за ряд періодів та визначаються загальні тенденції їх зміни (або тренду);

2. Вертикальний (або структурний) фінансовий аналіз базується на структурному розкладенні окремих показників фінансової звітності підприємства. В процесі здійснення цього аналізу розраховується питома вага окремих структурних складових агрегованих фінансових показників;

3. Порівняльний фінансовий аналіз базується на співставленні значень окремих груп аналогічних показників між собою. В процесі використання цієї системи аналізу розраховуються розміри абсолютних і відносних відхилень порівнюваних показників;

4. Аналіз фінансових коефіцієнтів – базується на розрахунку співвідношень різних абсолютних показників фінансової діяльності підприємства між собою;

5. Інтегральний фінансовий аналіз дозволяє отримати найбільш поглиблену (багатофакторну) оцінку умов формування окремих агрегованих фінансових показників.

Ефективне виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансовий стан підприємства. Збої у виробничому процесі, погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, в наслідок чого погіршується його платоспроможність. Очевидним також є і зворотній зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у виробничому процесі. Однак у виробничій діяльності українських підприємств часто трапляються випадки, коли і добре працююче підприємство відчуває фінансові ускладнення, пов'язані з недостатньо раціональним розміщенням і використанням наявних фінансових ресурсів. В цих умовах перед менеджерами підприємств постає велика кількість питань, головними з яких є наступні:

- Як раціонально організувати фінансову діяльність підприємства для його подальшого розвитку?
- Яким чином можна покращити управління фінансовими ресурсами?
- Яким чином визначити показники господарської діяльності, що забезпечують стійкий фінансовий стан підприємства?

Фактично відповіді на ці питання і виступають основними завданнями аналізу фінансового стану. Фінансовий аналіз використовує весь комплекс економічної інформації, носить оперативний характер. Оскільки інвестори є зовнішніми суб'єктами фінансового аналізу, то основним джерелом визначення інвестиційної привабливості підприємства в Україні є бухгалтерська (фінансова) звітність. Аналітичні можливості кожної форми фінансової звітності в системі оцінки інвестиційної привабливості підприємства наведені в таблиці 1.6. Система показників, які обчислюються на основі фінансової звітності, для оцінки інвестиційної привабливості підприємства наведені у табл. 1.7 Аналіз поданих коефіцієнтів характеризує думку інвесторів про минуле підприємства і його майбутні перспективи.

Фінансові коефіцієнти і додаткові показники дають корисну інформацію про фінансову спроможність підприємства.

Таблиця 1.6

Інформаційна база та її аналітичні можливості при оцінці інвестиційної привабливості підприємства

Форма звітності	Аналітичні можливості	Основні напрямки аналізу
1	2	3
1. Баланс ф. №1	- Оцінка складу, структури та динаміки майна підприємства; - Аналіз складу, структури та динаміки пасивів підприємства; - Оцінка якості забезпечення активів відповідними групами капіталу; - Оцінка платоспроможності підприємства на основі коефіцієнтного аналізу; - Визначення типу фінансової стійкості; - Аналіз фінансової стійкості підприємства на основі розрахунку відповідних коефіцієнтів; - Порівняльний аналіз відповідних статей поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей; - Визначення ступеня зношеності основних засобів.	Оцінка: кредитоспроможності, платоспроможності, фінансової стійкості, якості фінансування активів, стану основних засобів, економічного потенціалу підприємства.
2. Звіт про фінансові результати ф. №2	- Оцінка ефективності діяльності конкретного виду діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової); - Аналіз рентабельності реалізації продукції за валовим, операційним, чистим прибутком та прибутком від операційної діяльності; - Аналіз ефективності використання відповідних груп активів та пасивів на основі розрахунку показників рентабельності, але в поєднанні з інформацією, що міститься в балансі; - Оцінка ділової активності підприємства; - Аналіз складу, структури та динаміки доходів (витрат) підприємства.	Оцінка: рентабельності та ділової активності підприємства
3. Звіт про рух грошових коштів ф. №3	- Оцінка руху грошових коштів у результаті операційної діяльності в розрізі зміни оборотних активів, витрат майбутніх періодів, поточних зобов'язань, доходів майбутніх періодів тощо; - Оцінка руху грошових коштів в результаті інвестиційної діяльності в розрізі зміни необоротних активів, фінансових інвестицій, майнових комплексів тощо; - Оцінка руху грошових коштів в результаті фінансової діяльності в розрізі отримання та сплати позик, сплачених дивідендів тощо.	Рух грошових коштів в процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності
4. Звіт про власний капітал ф. №4	- Оцінка складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства; - Розподіл та використання чистого прибутку підприємства; - Дивідендна та інвестиційна політика підприємства.	Дивідендна політика підприємства
5. Примітки до річної фінансової звітності ф. №5	- Оцінка складу, структури та динаміки основних засобів, нематеріальних активів та капітальних інвестицій підприємства; - Склад та структура доходів і витрат підприємства; - Склад та структура запасів підприємства; - Оцінка строків прострочення дебіторської заборгованості.	Розшифровка окремих статей фінансової звітності

Таблиця 1.7

Методика розрахунку показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства

Найменування показника	Формула розрахунку	Оцінка показника за нормативним значенням
Показники для оцінки платоспроможності підприємства		
Проміжний коефіцієнт покриття	$\Phi.1 \text{ р. } 220-240 + \text{р. } 150,160,170-210,250 / \Phi.1 \text{ р. } 620$	0,7-0,8
Коефіцієнт співвідношення поточної кредиторської та дебіторської заборгованості	$\Phi.1 \text{ р. } 160,170-210 / \Phi.1 \text{ р. } 160,170-210$	1
Загальний коефіцієнт покриття (ліквідності)	$\Phi.1 (\text{сума ряд. } 260-270) : (\text{ряд. } 620)$	> 1
Коефіцієнт термінової платоспроможності	$\Phi.1 (\text{сума ряд. } 150-250) : (\text{ряд. } 620)$	> 0,5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\Phi.1 (\text{сума ряд. } 220-240) : (\text{ряд. } 620)$	0,2-0,3
Показники для оцінки рентабельності оборотних активів		
Рентабельність оборотних активів	$\Phi. \text{№}2, \text{р. } 220 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 260$	>
Показники для оцінки ділової активності підприємства		
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\Phi. \text{№} 2. \text{ р. } 035 / \Phi. \text{№}1 \text{ р. } 260 + \text{р. } 270$	>
Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних засобів	$\Phi. \text{№}2, \text{р. } 035 / \Phi. \text{№}1 \text{ р. } 100-140$	>
Коефіцієнт оборотності запасів	$\Phi. \text{№} 2. \text{ р. } 035 / \Phi. \text{№}1 \text{ сума р. } 100-140$	>
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\Phi. \text{№}2 \text{ р. } 035 / \Phi. \text{№}1 \text{ р. } 160-210$	>
Показники для оцінки фінансової стійкості підприємства		
Коефіцієнт автономії	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 640$	> 0.5
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630 - \text{р. } 080 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630$	> 0.1
Коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630 - \text{р. } 080 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 100 + \dots + \text{р. } 140$	>
Коефіцієнт співвідношення власного та позикового капіталу	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 480 + \text{р. } 620$	> 1
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 480 + \text{р. } 630 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 640$	0.85-0.9
Коефіцієнт фінансової залежності	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 640 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630$	< 2
Коефіцієнт фінансового леведжу	$\Phi.1 (\text{ряд. } 480 : \text{ряд. } 380)$	
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власним оборотним капіталом	$\Phi. \text{№}1, \text{р. } 380 + \text{р. } 430 + \text{р. } 630 - \text{р. } 080 / \Phi. \text{№}1, \text{р. } 260$	>

Проте при проведенні аналізу необхідно враховувати такі чинники:

- «чинник інфляції» – інфляція завдає істотної шкоди аналізу фінансових звітів, оскільки її впливу зазнають усі активи і пасиви підприємства. Вона впливає на амортизаційні витрати, витрати на створення запасів і, врешті-

решт, на прибуток підприємства. Тому порівняльний аналіз підприємства варто проводити дуже обережно й обачно;

- «чинник декорації вітрин», до якої підприємства можуть вдаватися для того, щоб їхні звіти для кредитора були більш привабливими. Наприклад, підприємство могло взяти напередодні складання фінансового звіту позику в іншому банку і за балансом на 1-ше число його кошти будуть значними, а коефіцієнт ліквідності першокласним. Проте ці характеристики не відображають реальної картини;
- «чинник ведення бухгалтерського обліку» — методи ведення бухгалтерського обліку можуть спотворювати результати при порівнянні діяльності підприємств.

Аналіз фінансового стану підприємства за всієї його важливості і значущості не дає змогу одержати повну всебічну оцінку інвестиційної привабливості підприємства. У зв'язку з цим результати аналізу й оцінки фінансового стану підприємства повинні бути доповнені оцінкою його виробничого потенціалу і ринкових можливостей як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках, що можна здійснити в ході об'єктного аналізу. Оцінку фінансовому стану підприємства, його виробничого потенціалу і ринкових можливостей в цілому, ми дамо в наступному розділі нашого дослідження.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АНТ ЛТД» ЗА 2020-2023 РОКИ

2.1. Аналіз економічного та фінансового потенціалу підприємства

На нашу думку, оцінку інвестиційної привабливості підприємства потрібно розпочинати з аналізу його економічного потенціалу (майнового стану). Для здійснення господарської діяльності підприємство повинно мати певне майно, яке йому належить. В загальному можна сказати, що оскільки управління майном є важливим фактором успішного функціонування підприємства, то проведення його аналізу забезпечить ефективне його використання, оптимізацію джерел його формування та надасть інформацію для прийняття управлінських рішень. Здійснювати аналіз необхідно в певній послідовності, де кожен наступний етап здійснюється на основі попереднього та дає детальне уявлення про майновий стан підприємства.

Проаналізуємо склад та динаміку активів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Характеристика складу та динаміки активів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення					
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	Абсолютне, тис. грн.			Відносне, %		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Необоротні активи	629,80	1659,60	2150,40	5134,00	1029,80	490,80	2983,60	163,51	29,57	138,75
Основні засоби	629,80	1659,60	2150,40	5134,00	1029,80	490,80	2983,60	163,51	29,57	138,75
Оборотні активи	180,80	60,40	125,20	159,00	-120,40	64,80	33,80	-66,59	107,28	27,00
Запаси	117,50	42,80	43,40	95,00	-74,70	0,60	51,60	-63,57	1,40	118,89
Нематеріальні оборотні активи	63,30	17,60	81,80	0,16	-45,70	64,20	-81,64	-72,20	364,77	-99,81
Дебіторська заборгованість та інші оборотні активи	11,60	10,80	48,50	33,00	-0,80	37,70	-15,50	-6,90	349,07	-31,96
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	50,90	5,60	28,60	25,00	-45,30	23,00	-3,60	-89,00	410,71	-12,59
Усього активів	810,60	1720,00	2275,60	5293,00	909,40	555,60	3017,40	112,19	32,30	132,60

Проаналізувавши склад та динаміку активів підприємства можна зробити висновок, що майно ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду постійно зростає. На початок досліджуваного періоду вартість активів підприємства складала 810,6 тис. грн. У 2022 році його вартість становила 2275,6 тис. грн., що на 555,6 тис. грн. або 32,3% більше, ніж у 2021, коли значення цього показника становило 1720 тис. грн. Щодо 2023 року, то вартість майна на кінець досліджуваного періоду збільшилась на 3017,4 тис. грн. і склала 5293 тис. грн. Це відбулося за рахунок:

1) за рахунок збільшення вартості необоротних активів. У 2020 році їх вартість становила 629,8 тис. грн. У 2021 значення цього показника збільшилось на 1029,8 тис. грн. (163,51%) і склала 1659,6 тис. грн. У 2022 році вартість необоротних активів зросла до 2150,4 тис. грн., що на 29,57% або 490,8 тис. грн. більше, ніж у попередньому році. У 2023 році значення цього показника досягло 5134,0 тис. грн., що майже удвічі більше, ніж у 2022 році.

2) за рахунок збільшення вартості оборотних активів. У 2023 році значення цього показника склало 159 тис. грн., що на 33,8 тис. грн. або 27% більше, ніж у 2022, коли вартість оборотних активів становила 125,2 тис. грн. У 2021 році вартість оборотних активів становила 60,40 тис. грн., що значно менше, ніж у 2020 році, коли було зафіксоване максимальне значення цього показника протягом досліджуваного періоду (180,8 тис. грн.).

Необоротні активи на досліджуваному підприємстві представлені основними засобами, отже збільшення вартості необоротних активів відбулося за рахунок збільшення вартості основних засобів. Це може свідчити про підвищення діяльності підприємства шляхом збільшення виробничих потужностей, а отже і збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції.

Збільшення вартості оборотних активів відбулося, по-перше, за рахунок збільшення запасів, а по-друге – зменшення дебіторської заборгованості та грошових коштів на кінець досліджуваного періоду.

Відмітимо зменшення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій у 2023 році по ТОВ «АНТ Лтд» на 3,6 тис. грн. або на 12,59%.

На наш погляд, позитивним явищем у 2023 році на досліджуваному підприємстві стало зменшення дебіторської заборгованості та інших оборотних активів на 15,50 тис. грн. або на 31,96%, що може стати причиною зменшення інших операційних витрат, а отже, збільшити чистий прибуток підприємства. Загалом динаміка активів ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду зображена на рис. 2.1.

тис. грн.

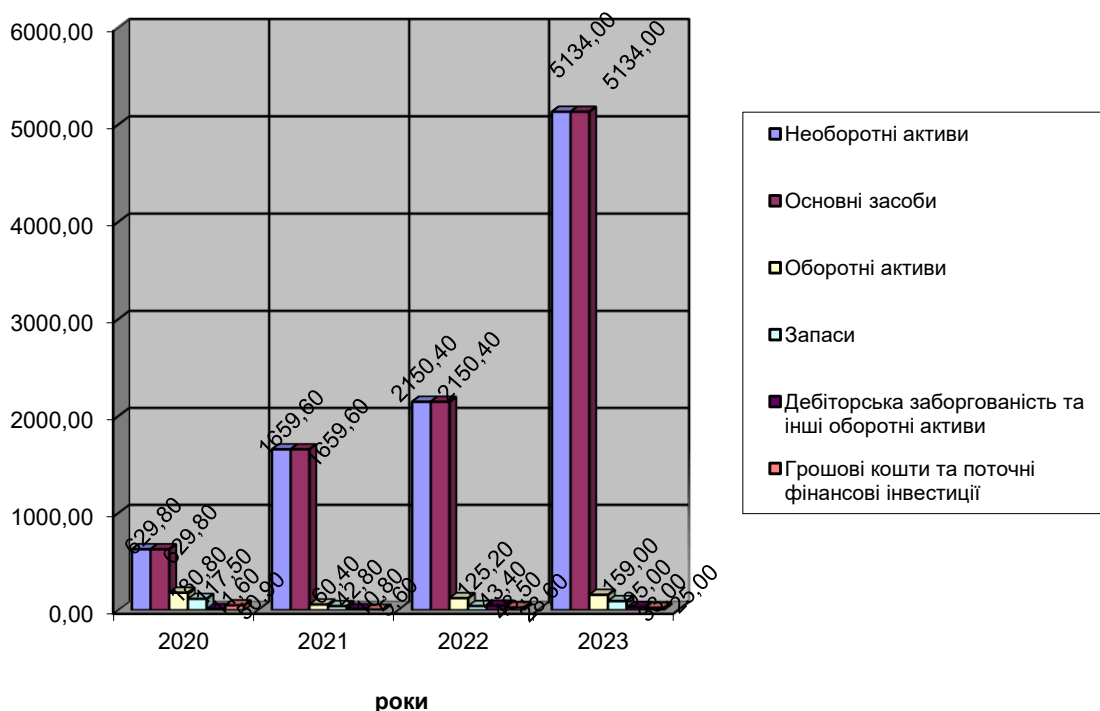

Рис. 2.1. Динаміка активів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 рр. (тис. грн.)

На наступному етапі визначення інвестиційної привабливості проведемо аналіз складу та структури майна ТОВ «АНТ Лтд» (табл. 2.2).

Результати структурного аналізу активів ТОВ «АНТ Лтд» показали збільшення питомої ваги необоротних активів і, відповідно, зменшення оборотних на кінець досліджуваного періоду.

У 2020 році у структурі майна ТОВ «АНТ Лтд» найбільшу частку займають необоротні активи, які на досліджуваному підприємстві представлені основними засобами, їхня частка становила 77,7%, частка ж оборотних активів становила 22,3% (рис. 2.2).

Оборотні активи на ТОВ «АНТ Лтд» у 2020 році представлені запасами, дебіторською заборгованістю та іншими оборотними активами, грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями, частка яких у структурі майна підприємства, що досліджується, становила відповідно 14,5%, 1,43%, 6,28%.

Таблиця 2.2

Оцінка складу та структури активів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 рр.

Показники	2020		2021		2022		2023		Відхилення частки, %		
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Необоротні активи	629,80	77,70	1659,60	96,49	2150,40	94,50	5134,00	97,00	18,79	-1,99	2,50
Основні засоби	629,80	77,70	1659,60	96,49	2150,40	94,50	5134,00	97,00	18,79	-1,99	2,50
Оборотні активи	180,80	22,30	60,40	3,51	125,20	5,50	159,00	3,00	-18,79	1,99	-2,50
Запаси	117,50	14,50	42,80	2,49	43,40	1,91	95,00	1,79	-12,01	-0,58	-0,11
Нематеріальні оборотні активи	63,30	7,81	17,60	1,02	81,80	3,59	0,16	0,00	-6,79	2,57	-3,59
Дебіторська заборгованість та інші оборотні активи	11,60	1,43	10,80	0,63	48,50	2,13	33,00	0,62	-0,80	1,50	-1,51
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	50,90	6,28	5,60	0,33	28,60	1,26	25,00	0,47	-5,95	0,93	-0,78
Усього активів	810,60	100,00	1720,00	100,00	2275,60	100,00	5293,00	100,00	X	X	X

У 2021 році у структурі майна ТОВ «АНТ Лтд», як і у попередньому, найбільшу частку займають необоротні активи (основні засоби). Їхня частка у загальній вартості зросла на 18,79% і склала 96,49%.

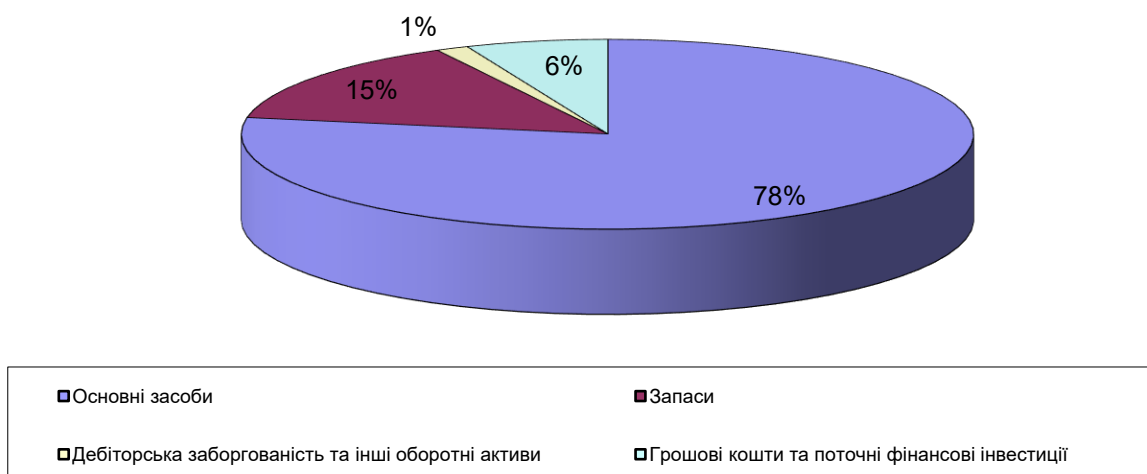

Рис. 2.2. Структура активів ТОВ «АНТ Лтд» у 2020 році

Частка ж оборотних активів у 2021 році зменшилася до 3,51%, що на 18,79% менше, ніж у попередньому році (рис. 2.3). У 2021 році частка запасів, дебіторської заборгованості та інших оборотних активів, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій становить 2,49%, 0,63% та 0,33% відповідно.

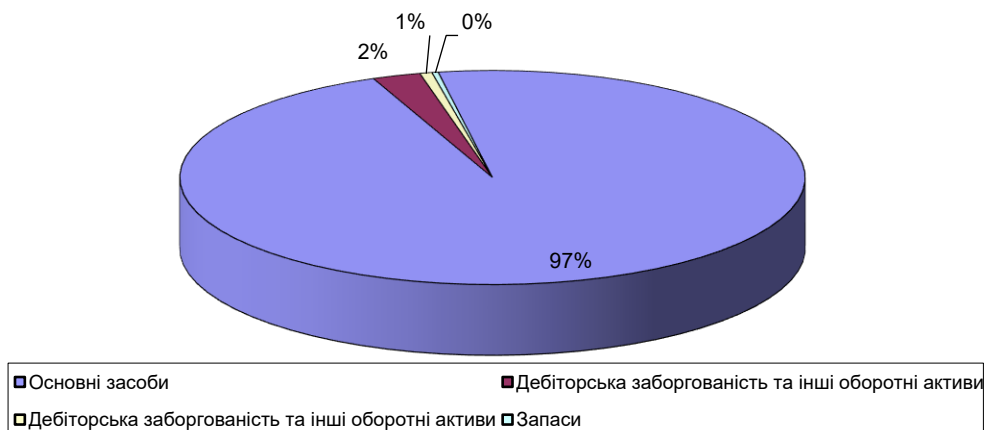

Рис. 2.3. Структура активів ТОВ «АНТ Лтд» у 2021 році

У 2022 році частка необоротних активів ТОВ «АНТ Лтд» зменшилася на 1,99% і становила 94,50% від загальної вартості майна підприємства. Відповідно до зменшення частки необоротних активів відбулося збільшення частки оборотних на 1,99%. Такі зміни у структурі майна досліджуваного підприємства відбулися за рахунок зменшення частки основних засобів на 1,99% порівняно з 2021 роком; зменшення частки запасів на 0,58%; збільшення частки дебіторської заборгованості та інших оборотних активів та грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 1,5% та 0,93% відповідно (рис. 2.4).

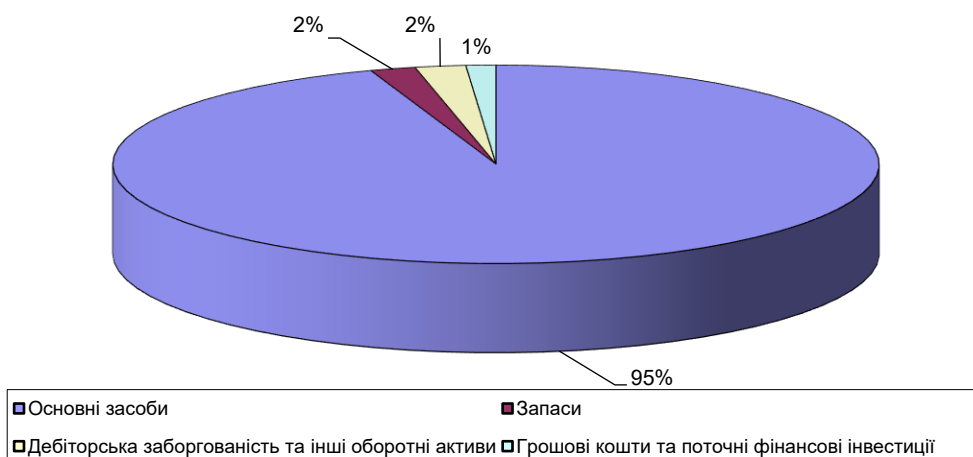

Рис. 2.4. Структура активів ТОВ «АНТ Лтд» у 2022 році

У 2023 році частка необоротних активів (основних засобів) ТОВ «АНТ Лтд» збільшилася на 2,50% і становила 97% від загальної вартості майна підприємства, що є найбільшим значенням цього показника протягом досліджуваного періоду. Частка оборотних активів у свою чергу зменшилася на 2,50% і становила 3% від загальної вартості майна підприємства, що досліджується. Такі зміни у структурі майна досліджуваного підприємства викликані збільшенням частки основних засобів у загальній вартості майна ТОВ «АНТ Лтд» на 2,50% порівняно з 2022 роком; зменшенням частки запасів на 0,11%; зменшенням частки дебіторської заборгованості та інших оборотних активів та грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 1,51% та 0,78% відповідно (рис. 2.5).

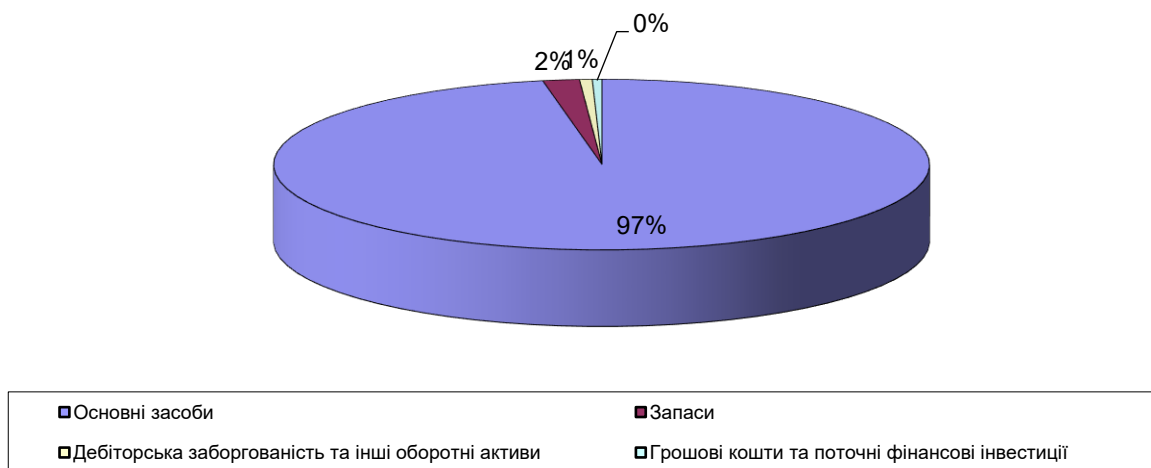

Рис. 2.5. Структура активів ТОВ «АНТ Лтд» у 2023 році

Отже, аналіз складу, структури та динаміки активів ТОВ «АНТ Лтд» показав, що в загальному сума активів підприємства зросла, в основному, за рахунок збільшення вартості необоротних активів, які мають більшу частку, ніж оборотні. Значна питома вага необоротних активів обумовлена галуззю в якій функціонує підприємство (поліграфія).

Наступним етапом відповідно до виробленої власної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства виступає аналіз складу, структури та динаміки джерел формування майна (оцінка фінансового потенціалу) ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки (табл. 2.3, 2.4).

Таблиця 2.3

Характеристика складу, динаміки пасивів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки

Показники	2020	2021	2022	2023	Відхилення					
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	Абсолютне, тис. грн.			Відносне, %		
					2021/2020	2022/2021	2023/2022	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Власний та прирівняний до нього капітал	785,80	1608,60	1902,30	2648,00	822,80	293,70	745,70	104,71	18,26	39,20
Перманентний капітал	785,80	1608,60	2222,30	2648,00	822,80	613,70	425,70	104,71	38,15	19,16
Позиковий капітал	24,80	111,40	373,30	2645,00	86,60	261,90	2271,70	349,19	235,10	608,55
Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	320,00	0,00	0,00	320,00	-320,00	–	–	-100,00
Поточні зобов'язання	24,80	111,40	53,30	2645,00	86,60	-58,10	2591,70	349,19	-52,15	4862,48
Кредиторська заборгованість та інші поточні зобов'язання	24,80	111,40	53,30	2645,00	86,60	-58,10	2591,70	349,19	-52,15	4862,48
Усього капіталу	810,60	1720,00	2275,60	5293,00	909,40	555,60	3017,40	112,19	32,30	132,60

Як видно з табл. 2.3 тенденція джерел формування майна ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду спрямована до збільшення. У загальному обсяг пасивів у 2020 році становив 810,6 тис. грн., а у 2021 році – 1720 тис. грн., що на 909,4 тис. грн. або 112,19% більше. Таке зростання вартості джерел фінансування активів сталося за рахунок збільшення суми власного та прирівняного до нього капіталу на 822,8 тис. грн. та поточних зобов'язань на 86,6 тис. грн. (349,19%). У 2022 році вартість власного капіталу продовжує зростати і складає 2275,6 тис. грн., що на 555,6 тис. грн. більше, ніж у 2021. Варто відмітити збільшення позикового капіталу у 2022 році за рахунок зростання довгострокових зобов'язань на 320 тис. грн. Величина поточних зобов'язань у 2022 році зменшилася на 58,10 тис. грн. або 52,15% порівняно з 2021 і склала 53,3 тис. грн. У 2023 році загальна вартість капіталу зросла до 5293 тис. грн., що на 3017,40 тис. грн. більше, ніж у попередньому році.

Динаміка джерел формування майна досліджуваного підприємства протягом 2020-2023 років зображена на рис. 2.6.

Далі проаналізуємо склад та структуру джерел формування майна ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.4).

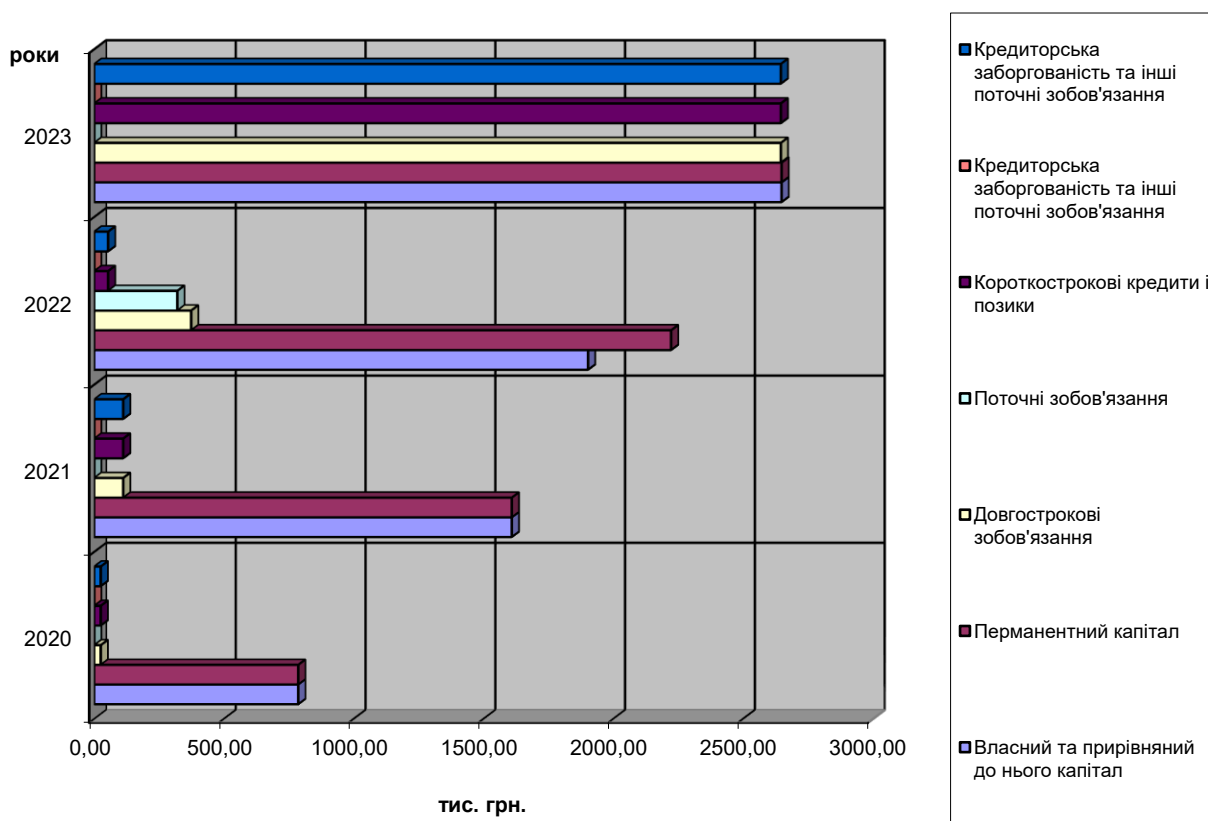

Рис. 2.6. Динаміка пасивів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 рр. (тис. грн.)

Таблиця 2.4

Оцінка складу та структури пасивів ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 рр.

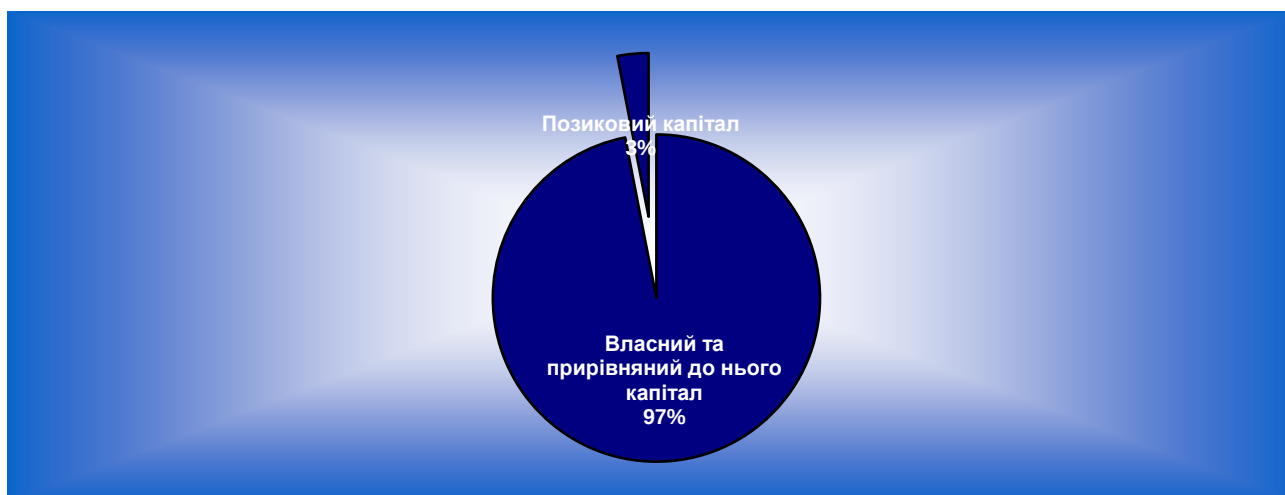
Показники	2020		2021		2022		2023		Відхилення частки, %		
	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	тис. грн.	частка, %	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Власний та прирівняний до нього капітал	785,80	96,94	1608,60	93,52	1902,30	83,60	2648,00	50,03	-3,42	-9,93	-33,57
Перманентний капітал	785,80	96,94	1608,60	93,52	2222,30	97,66	2648,00	50,03	-3,42	4,13	-47,63
Позиковий капітал	24,80	3,06	111,40	6,48	373,30	16,40	2645,00	49,97	3,42	9,93	33,57
Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00	320,00	14,06	0,00	0,00	0,00	14,06	-14,06
Поточні зобов'язання	24,80	3,06	111,40	6,48	53,30	2,34	2645,00	49,97	3,42	-4,13	47,63
Кредиторська заборгованість та інші поточні зобов'язання	24,80	3,06	111,40	6,48	53,30	2,34	2645,00	49,97	3,42	-4,13	47,63
Усього капіталу	810,60	100,00	1720,00	100,00	2275,60	100,00	5293,00	100,00	X	X	X

Результати стратегічного аналізу показали зменшення питомої ваги власного та прирівняного до нього капіталу та відповідно збільшення частки позикового капіталу в загальній вартості джерел формування майна ТОВ

«АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду.

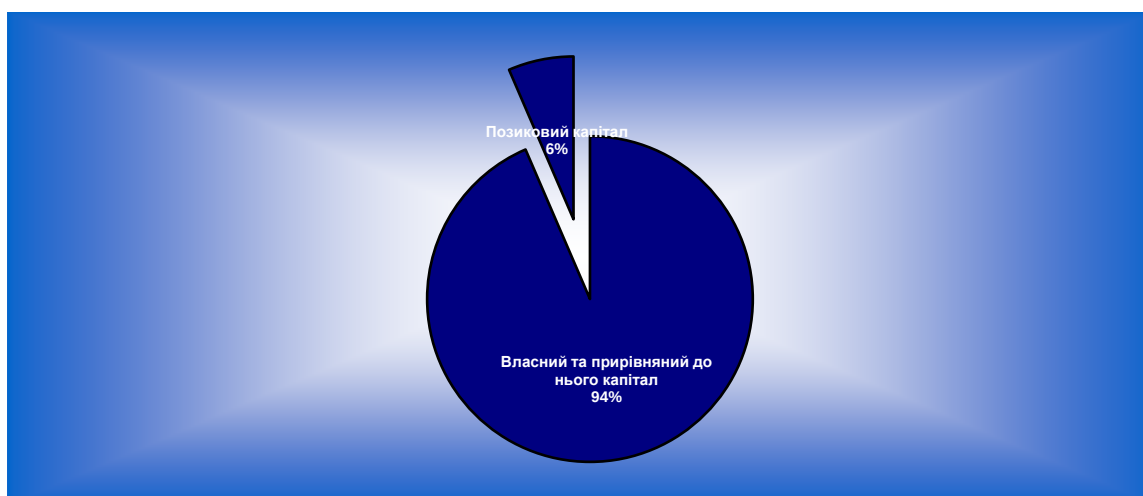
У 2020 році частка власного та прирівняного капіталу становила 96,94% (рис. 2.7), що на 3,42% більше, ніж у 2021, коли його частка становила 93,52%.

У 2022 році значення цього показника зменшилося на 9,93% і складало 83,60%, що на 33,57% більше, ніж у 2023 році, коли частка власного та прирівняного до нього капіталу становила 50,03%.

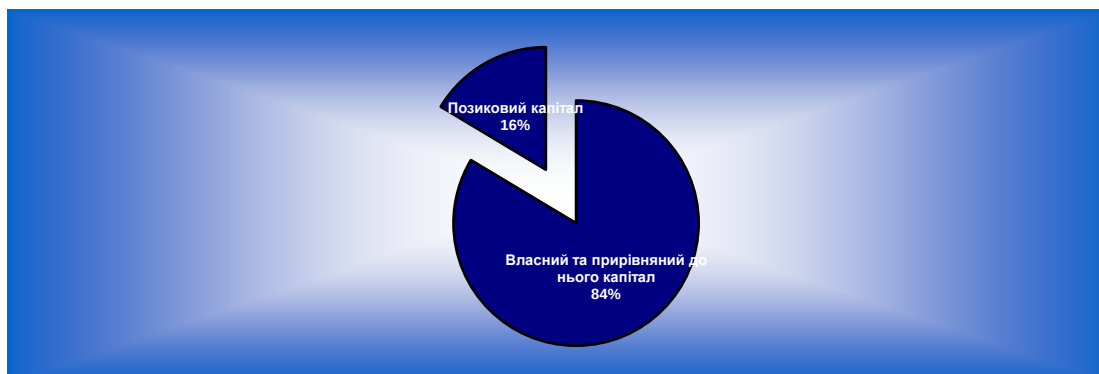
**Рис. 2.7. Структура джерел формування майна
ТОВ «АНТ Лтд» у 2020 році**

Частка позикового капіталу у 2020 році складала 3,06%, що на 3,42% менше, ніж у 2021 (рис. 2.8). Питома вага позикового капіталу у 2022 році становила 40,51%, це на 3,8% менше, ніж у 2021. коли значення цього показника становило 16,40%.

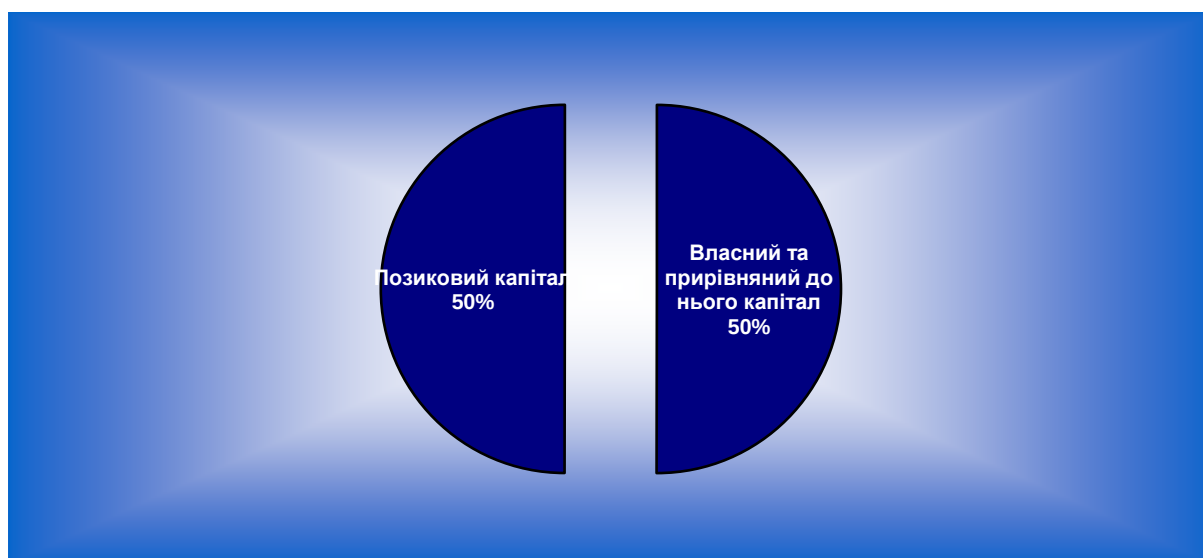
**Рис. 2.8. Структура джерел формування майна
ТОВ «АНТ Лтд» у 2021 році**

Варто зазначити що позиковий капітал у 2022 році складається з поточних та довгострокових зобов'язань (рис. 2.9).

**Рис. 2.9. Структура джерел формування майна
ТОВ «АНТ Лтд» у 2022 році**

У 2023 році частка позикового капіталу досягла максимального значення протягом досліджуваного періоду – 49,97%, що на 47,63% більше, ніж у 2022 році (рис. 2.10).

**Рис. 2.10. Структура джерел формування майна
ТОВ «АНТ Лтд» у 2023 році**

Зазначимо, що досліджуване підприємство значною мірою є незалежним від позикових джерел фінансування, оскільки здійснює свою діяльність в основному за рахунок власного та прирівняного до нього капіталу – на 96,4% та 50,03% відповідно у 2020 та 2023 роках.

Таким чином, на основі проведеного аналізу бачимо, що джерелами формування майна на ТОВ «АНТ Лтд» є лише власний капітал та поточні

зобов'язання. Якщо у 2020 році більша питома вага належала власному та прирівняному до нього капіталу (96,94%), то у 2023 їх частки стали приблизно однаковими. У структурі власного капіталу найбільша частка належить статутному капіталу та нерозподіленому прибутку, а в поточних зобов'язаннях – кредиторській заборгованості за товари, роботи, послуги. З одного боку, це позитивно, оскільки підприємство накопичує прибуток, тобто відбувається його зростання, однак, з іншого боку, раціональніше реінвестувати прибуток для того, щоб він приносив ще більше додаткових коштів, наприклад інвестувати в інші підприємства або у власне для покращення і збільшення обсягів та умов діяльності. Щодо кредиторської заборгованості, то її наявність не є позитивною для підприємства, оскільки передбачає, що у майбутньому кредиторам необхідно сплатити кошти, що веде до зменшення їх на підприємстві. З іншого боку, існує ймовірність списання заборгованості кредитором – у такому випадку для підприємства це позитивно.

2.2. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства

У ринковій економіці існує ймовірність ліквідації підприємств унаслідок їх банкрутства, тому одним із найважливіших етапів у визначенні інвестиційної привабливості підприємства є аналіз ліквідності та платоспроможності.

Розрахунки з аналізу ліквідності балансу ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду оформлено у вигляді табл. 2.5.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «АНТ Лтд» (табл. 2.5) показав, що на кінець досліджуваного періоду підприємство мало недостаток найбільш ліквідних активів – грошових коштів у сумі 105,8 тис. грн. у 2021 році; 24,7 тис. грн. у 2022 та 2620,0 тис. грн. у 2023. Також на досліджуваному підприємстві спостерігається надлишок активів, що важко реалізуються у 2021-2023 роках. Зазначимо, що нестачу важкореалізованих активів у 2020

році у сумі 156,0 тис. грн. не слід оцінювати як негативну, а навпаки, вона показує наявність у підприємства власного оборотного капіталу, зростання якого підвищує фінансову стійкість. По інших групах майна за досліджуваний період на ТОВ «АНТ Лтд» були в наявності наднормові залишки і виконані умови співвідношень, за якими визначається ліквідність балансу підприємства.

Таблиця 2.5

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки

тис. грн.

Активи					Пасиви					Надлишок "+", нестача "-"			
Група	2020	2021	2022	2023	Група	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
А 1	50,90	5,60	28,60	25,0	П 1	24,8	111,4	53,30	2645,0	26,1	-105,8	-24,70	-2620,0
А 2	11,60	10,80	51,50	36,0	П 2	0,00	0,00	0,00	0,00	11,6	10,80	51,50	36,0
А 3	118,30	44,00	45,10	98,0	П 3	0,00	0,00	320,00	0,00	118,3	44,00	-274,90	98,0
А 4	629,80	1659,6	2150,4	5134,0	П 4	785,8	1608,6	1902,3	2648,0	-156,0	51,00	248,10	2486,0
Баланс	810,60	1720,0	2275,6	5293,0	Баланс	810,6	1720,0	2275,6	5293,0	X	X	X	X

Поряд з ліквідністю наступним етапом для визначення інвестиційної привабливості ТОВ «АНТ Лтд» доцільно проаналізувати платоспроможність підприємства.

За умов переходу до ринку платоспроможність підприємств, тобто здатність розраховуватися по зобов'язаннях, стає однією з найважливіших характеристик результативності роботи суб'єктів господарювання. Вона визначає не лише їх взаємовідносини з партнерами, банками, бюджетом, а й зрештою їх функціонування чи банкрутство, інвестиційну привабливість тощо.

Коефіцієнти розраховуються на підставі даних фінансової звітності та показують здатність підприємства швидко погашати зобов'язання та перетворювати активи у грошові кошти

Як бачимо з табл. 2.6 показники платоспроможності ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду мають різну тенденцію змін.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який характеризує здатність майна підприємства швидко перетворюватись в грошові кошти, у 2020 році становив 2,05 при його оптимальному значенні 0,2-0,35. Таке значення цього

коефіцієнту пояснюється значною сумою грошових коштів порівняно із великим обсягом поточних зобов'язань на початок досліджуваного періоду. У 2021 році цей показник зменшився на 2 пункти і становив 0,05 пункти, а у 2022 році – 0,54, що на 0,49 пункти більше порівняно з 2021 роком. Це сталося, в основному, за рахунок збільшення суми грошових коштів та поточних зобов'язань. Для підприємства така тенденція є позитивною, однак значення даного коефіцієнта нижче за оптимальне значення. У 2023 році зафіксовано мінімальне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності – 0,01 пункти, що на 0,53 пункти менше, ніж у 2022 році.

Таблиця 2.6

Показники платоспроможності ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення		
	2020	2021	2022	2023	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Найбільш ліквідні активи, тис. грн.	50,90	5,60	28,60	25,00	-45,30	23,00	-3,60
Середньореалізовані активи, тис. грн.	11,60	10,80	51,50	36,00	-0,80	40,70	-15,50
Сума найбільш ліквідних та середньореалізованих активів, тис. грн.	62,50	16,40	80,10	61,00	-46,10	63,70	-19,10
Поточна дебіторська заборгованість, тис. грн.	11,60	10,80	48,50	33,00	-0,80	37,70	-15,50
Оборотні активи, тис. грн.	180,00	59,20	123,50	156,00	-120,80	64,30	32,50
Кредиторська заборгованість	24,80	110,50	39,70	2447,00	85,70	-70,80	2407,30
Поточні зобов'язання, тис. грн.	24,80	111,40	53,30	2645,00	86,60	-58,10	2591,70
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,05	0,05	0,54	0,01	-2,00	0,49	-0,53
Проміжний коефіцієнт покриття	2,52	0,15	1,50	0,02	-2,37	1,36	-1,48
Коефіцієнт покриття	7,26	0,53	2,32	0,06	-6,73	1,79	-2,26
Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості	0,47	0,10	0,91	0,01	-0,37	0,81	-0,90

Проміжний коефіцієнт покриття характеризує співвідношення оборотних активів, за винятком запасів і грошових коштів, до поточних зобов'язань. При нормативному значення цього показника 0,7-0,8 на ТОВ «АНТ Лтд» у 2020 році він становив 2,52. У 2021 році даний коефіцієнт зменшився на 2,37 пункти і склав 0,15. Це говорить про те, що за допомогою дебіторської заборгованості підприємство нездатне швидко погашати свої зобов'язання, перетворюючи даний актив у грошові кошти. У 2022 році

значення цього коефіцієнта збільшилося і склало 1,5 пункти, в основному, за рахунок зменшення суми найбільш ліквідних та середньореалізованих активів та збільшення суми поточних зобов'язань.

Щодо коефіцієнту покриття, то при його нормативному значенні від 1 до 2, у 2020 році він становив 7,26 пункти, що є максимальним значенням на ТОВ «АНТ Лтд» протягом досліджуваного періоду. У в 2021 році – 0,53 пункти, що на 6,73 пункти менше, ніж у попередньому році, у 2022 році значення цього показника збільшилось на 1,79 пункти і склало 2,32 пукти. У 2023 році коефіцієнт покриття знову зменшився до 0,06 пункти, що на 2,26 пункти менше, ніж у 2022 році. Як бачимо тенденція цього показника на кінець досліджуваного періоду спрямоване на зменшення, що є негативним явищем на підприємстві. Це говорить про те, що ТОВ «АНТ Лтд» у 2023 році нездатне покривати свої поточні зобов'язання за рахунок власних оборотних активів.

Якщо порівняти поточну дебіторську і кредиторську заборгованість, то виявимо, чи підприємство має більше боргів, ніж винні йому. При цьому оптимальне значення даного коефіцієнту – 1. Отже, у 2020 році співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської на ТОВ «АНТ Лтд» становило 0,47; у 2021 році значення даного показника зменшилося на 0,37 пункта і склало 0,10 пункта, оскільки відбулось зменшення вартості дебіторської заборгованості. У 2022 році співвідношення цих заборгованостей склало 0,91 пункти, щ є максимально наближеним д оптимального значення. У 2023 році коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «АНТ Лтд» зменшився на 0,90 пункта і склав 0,01.

Таким чином, проаналізувавши платоспроможність підприємства, можна стверджувати, що на кінець досліджуваного періоду на ТОВ «АНТ Лтд» зменшується здатність розраховуватися по своїх зобов'язаннях, а це, в свою чергу, знижує інвестиційну привабливість підприємства.

Загалом же динаміка показників платоспроможності ТОВ «АНТ Лтд» зображена протягом 2020-2023 років зображена на рис. 2.11.

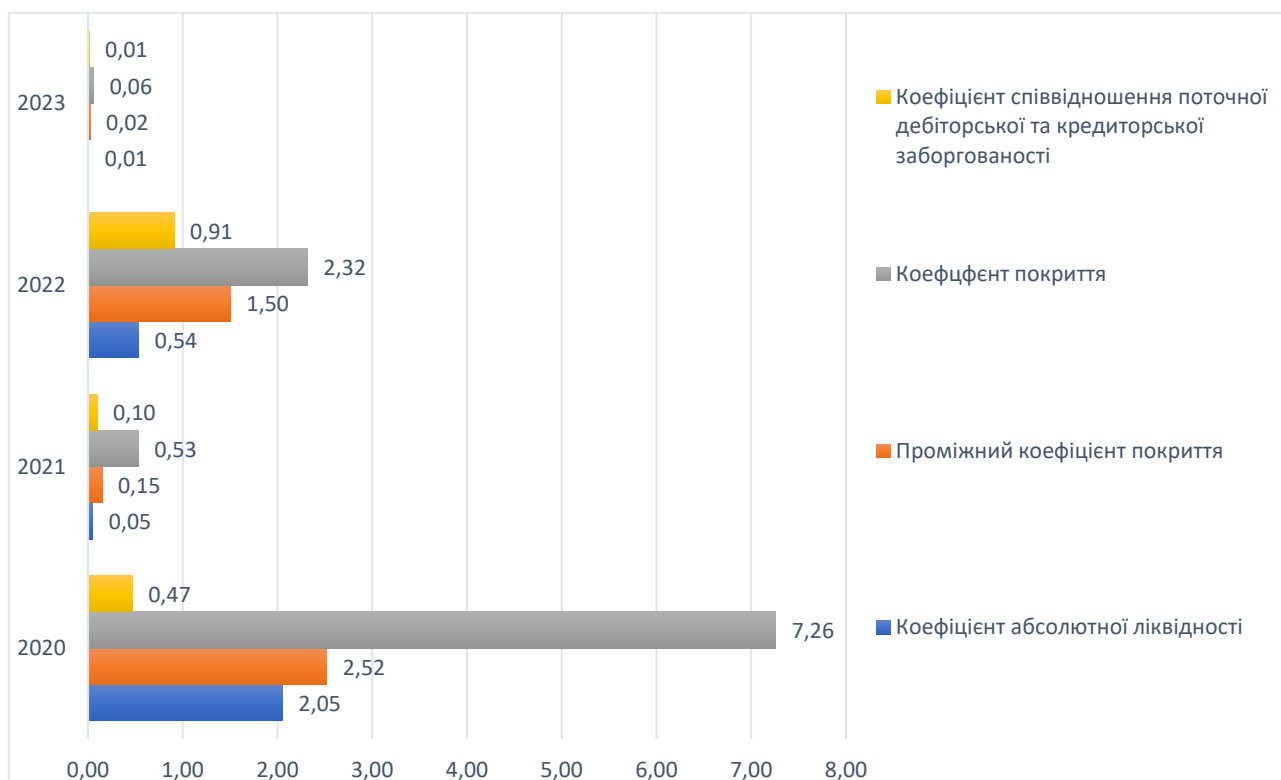

Рис. 2.11. Динаміка основних показників платоспроможності та ліквідності ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

В умовах ринкової економії, коли господарська діяльність підприємства і його розвиток здійснюється за рахунок самофінансування, а при недостатності власних фінансових ресурсів – за рахунок позикових засобів, важливою аналітичною характеристикою інвестиційної привабливості підприємства виступає фінансова стійкість підприємства.

Фінансова стійкість — це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство платоспроможне. Іншими словами, фінансова стійкість підприємства — це таке його становище, коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Визначається фінансова стійкість відношенням вартості матеріальних оборотних активів (запасів та витрат) до величини власних та позикових джерел коштів для їх формування.

Для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних та відносних показників. Найбільш

узагальнюючими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або невідповідність (надлишок або нестача) джерел коштів для формування запасів і витрат, тобто різниця між сумою джерел коштів і сумою запасів та витрат.

Проаналізуємо фінансову стійкість ТОВ «АНТ Лтд», яка характеризує здатність підприємства фінансувати свою діяльність за рахунок власних коштів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Показники фінансової стійкості ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

Показники	Роки				Абсолютне відхилення, тис. грн.		
	2020	2021	2022	2023	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Власний та прирівняний до нього капітал, тис. грн.	785,80	1608,60	1902,30	2648,00	822,80	293,70	745,70
Всього капіталу, тис. грн.	810,60	1720,00	2275,60	5293,00	909,40	555,60	3017,40
Необоротні активи, тис. грн.	629,80	1659,60	2150,40	5134,00	1029,80	490,80	2983,60
Власний оборотний капітал, тис. грн.	156,00	-51,00	-248,10	-2486,00	-207,00	-197,10	-2237,90
Перманентний капітал, тис. грн.	785,80	1608,60	2222,30	2648,00	822,80	613,70	425,70
Запаси, тис. грн.	117,50	42,80	43,40	95,00	-74,70	0,60	51,60
Оборотні активи, тис. грн.	180,80	60,40	125,20	159,00	-120,40	64,80	33,80
Позиковий капітал, тис. грн.	24,80	111,40	373,30	2645,00	86,60	261,90	2271,70
Коефіцієнт автономії	0,97	0,94	0,84	0,50	-0,03	-0,10	-0,34
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,20	-0,03	-0,13	-0,94	-0,23	-0,10	-0,81
Коефіцієнт забезпечення запасів власним оборотним капіталом	1,33	-1,19	-5,72	-26,17	-2,52	-4,53	-20,45
Коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу	31,69	14,44	5,10	1,00	-17,25	-9,34	-4,09
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,97	0,94	0,98	0,50	-0,03	0,04	-0,48
Коефіцієнт фінансової залежності	1,03	1,07	1,20	2,00	0,04	0,13	0,80
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власним оборотним капіталом	0,86	-0,84	-1,98	-15,64	-1,71	-1,14	-13,65

Коефіцієнт автономії характеризує питому вагу власного капіталу підприємства в загальній вартості його капіталу. Як бачимо, він перевищує нормативне значення (0,5), що говорить про незалежність підприємства від позикових коштів. У 2020 році цей коефіцієнт становив 0,97, а у 2021 році –

0,94, тобто зменшився на 0,03 пункти або, а в 2022 році він склав 0,84, що на 0,10 пункта менше, ніж у попередньому році. На кінець досліджуваного періоду (2023 р.) коефіцієнт автономії на ТОВ «АНТ Лтд» зменшився до 0,50 пункта. Як бачимо тенденція цього показника спрямована на зменшення, що є негативним явищем в діяльності досліджуваного підприємства, хоча у 2023 році значення коефіцієнта автономії задовольняє нормативне.

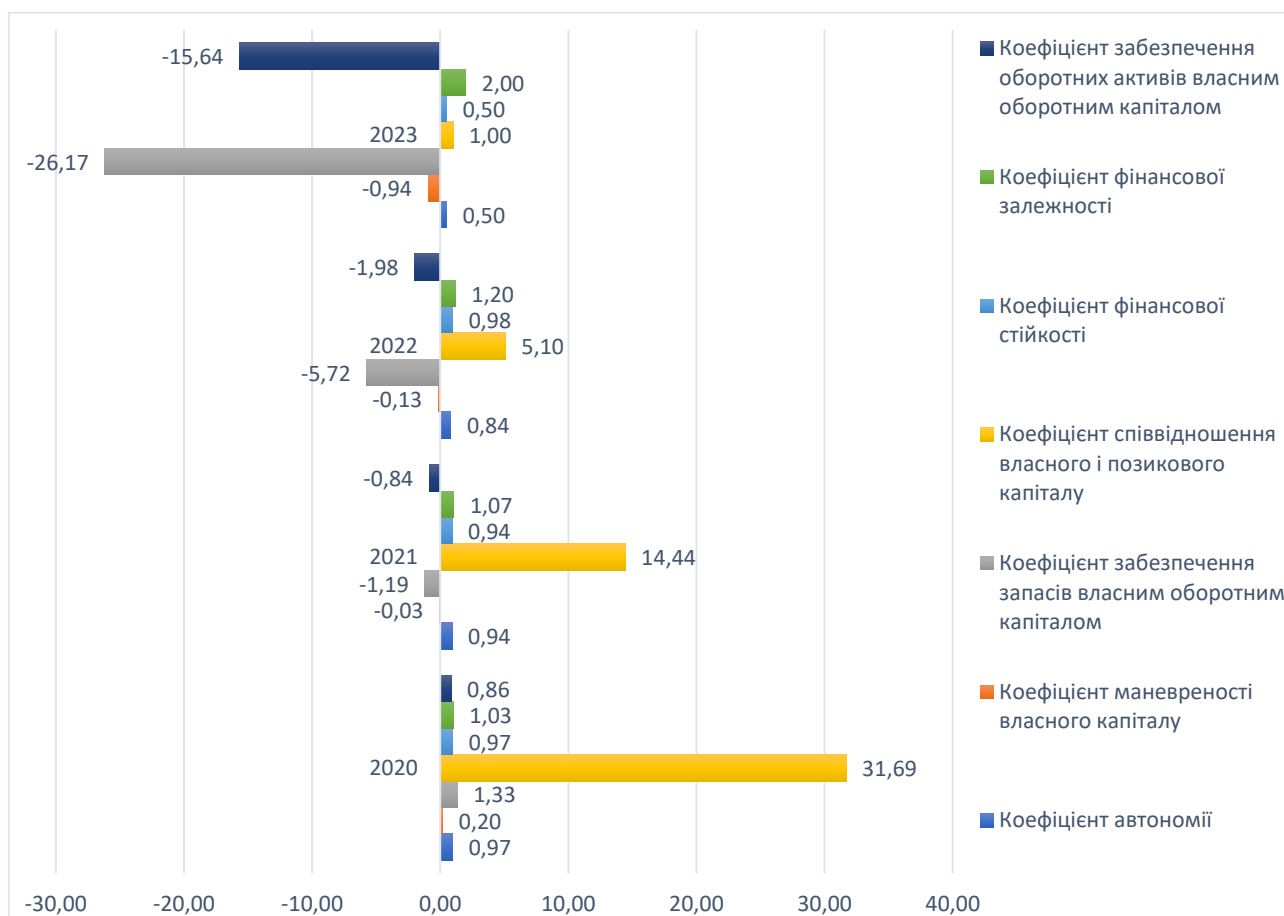
Коефіцієнт маневреності капіталу, який визначається відношенням власного оборотного капіталу до власного капіталу підприємства, у 2020 році становив 0,20. У 2021 році порівняно з 2020 роком на підприємстві даний показник зменшився на 0,23 і склав -0,03, у 2022 році – -0,13, що є досить негативним явищем у діяльності досліджуваного підприємства, оскільки значення даного показника менше за 0,1. Зменшення коефіцієнта маневреності капіталу відбулося за рахунок зменшення вартості власного оборотного капіталу. На кінець досліджуваного періоду значення цього показника становило 0,94.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власним оборотним капіталом тим кращий, чим більшим він є. У 2020 році він становив 1,33. У 2021 році значення цього показника зменшилося і становило -1,19, що на 2,52 менше, ніж у попередньому році. У 2022 році показник зменшився на 4,53 і склав – 5,72. Це сталося за рахунок того, що вартість необоротних активів значно перевищує вартість власного та прирівняного до нього капіталу, що викликало на підприємстві відсутність власного оборотного капіталу.

Коефіцієнт фінансової стійкості визначається відношенням перманентного капіталу (сума власного капіталу і довгострокових зобов'язань) до підсумку балансу. У 2020 році на ТОВ «АНТ Лтд» він становив 0,97 при його оптимальному значенні 0,85-0,9. У 2021 році даний показник зменшився на 0,03 і склав 0,94. У 2022 році він зріс ще на 0,04 і значення цього коефіцієнта склало 0,98 пункти, що є максимальним значенням протягом досліджуваного періоду на ТОВ «АНТ Лтд». У 2023 році коефіцієнт фінансової стійкості зменшився удвічі і склав 0,50.

Коефіцієнт співвідношення власного і позикового капіталу показує, скільки гривень власного капіталу припадає на одну гривню позикового. Сприятливою для підприємства є ситуація, коли даний показник більший від одиниці, інакше воно працює в борг, тобто за рахунок позикових коштів. У 2020 році даний показник на досліджуваному підприємстві склав 31,69 – значення, значно вище за нормативне за рахунок більшого власного капіталу порівняно із позиковим. У 2021 році дане співвідношення становило 14,44, що на 17,25 менше, ніж у попередньому році. У 2022 році значення цього коефіцієнту становило 5,10. Як видно, у 2022 році позиковий капітал ще не перевищує власний, це говорить про те, що ТОВ «АНТ Лтд» фінансує свою діяльність за рахунок власних джерел. У 2023 році співвідношення власного і позикового капіталу дорівнює 1.

На рис. 2.12 зображено динаміку показників фінансової стійкості ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

**Рис. 2.12. Динаміка показників фінансової стійкості
ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.**

Отже, проведений коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості протягом досліджуваного періоду показав, що досліджуване підприємство є незалежним від позикових коштів і фінансує свою діяльність за рахунок власних джерел, хоча й спостерігається зниження всіх показників фінансової стійкості, що є негативним явищем у діяльності ТОВ «АНТ Лтд» на кінець досліджуваного періоду. При аналізі фінансової стійкості доцільним є визначення її типу, що здійснюється шляхом перевірки перевищення суми основних джерел формування запасів суми останніх (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Визначення типу фінансової стійкості ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

Типи фінансової стійкості та критерії їх визначення	Показники	Роки			
		2020	2021	2022	2023
1. Абсолютна фінансова стійкість: ВОК $\geq$ З	1. Власний та прирівняний до нього капітал (р. 380, 430, 630)	785,80	1608,60	1902,30	2648,00
	2. Необоротні активи (р.080)	629,80	1659,60	2150,40	5134,00
	3. Власний оборотний капітал (п.1-п.2)	156,00	-51,00	-248,10	-2486,00
2. Нормальна фінансова стійкість: ВОК+ДЗ $\geq$ З	4. Довгострокові зобов'язання (р.480)	0,00	0,00	320,00	0,00
	5. Наявність власних та довгострокових джерел формування запасів (п.3+п.4)	156,00	-51,00	71,90	-2486,00
3. Нестійкий фінансовий стан: ВОК+ДЗ+ККП $\geq$ З	6. Короткострокові кредити (р.500, 510)	0,00	0,00	0,00	0,00
	7. Загальна величина основних джерел формування запасів (п.5+п.6)	156,00	-51,00	71,90	-2486,00
4. Кризова фінансова стійкість: ВОК+ДЗ+ККП $<$ З де, ВОК – власний оборотний капітал; ДЗ – довгострокові зобов'язання; З – запаси; ККП – короткострокові кредити	8. Величина запасів (р.100 – 140)	117,50	42,80	43,40	95,00
	9. Надлишок (+) або нестача (-) власних джерел формування запасів (п.3-п.8)	38,50	-93,80	-291,50	-2581,00
	10. Надлишок (+) або нестача (-) власних та довгострокових джерел формування запасів (п.5 – п.8)	38,50	-93,80	28,50	-2581,00
	11. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (п.7-п.8)	38,50	-93,80	28,50	-2581,00
	12. Тип фінансової стійкості	Абсолютна фінансова стійкість	Кризова фінансова стійкість	Нормальна фінансова стійкість	Кризова фінансова стійкість

Як бачимо на кінець досліджуваного періоду ТОВ «АНТ Лтд» має кризову фінансову стійкість. Перш за все це викликане відсутністю у

досліджуваного підприємства власного оборотного капіталу, що також засвідчує іммобілізацію коштів, так як необоротні активи фінансуються частково за рахунок власного капіталу, а решта – за рахунок поточних зобов'язань (короткострокових кредитів та кредиторської заборгованості).

2.3. Аналіз ділової активності та прибутковості підприємства

Завершальним етапом оцінки інвестиційної привабливості підприємства виступає аналіз ефективності господарювання на основі показників рентабельності та ділової активності.

Ділова активність в широкому розумінні – це весь комплекс зусиль, що спрямовує підприємство на ринках продукції, праці, капіталу. Тобто, це виробнича та комерційна діяльність підприємства. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється передусім у швидкості обороту його засобів. Аналіз її полягає у дослідженні рівнів і динаміки різнобічних фінансових коефіцієнтів оборненості, які є відносними показниками фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта.

Загальна оборненість усіх засобів складається з часткових показників оборненості окремих елементів цих засобів.

Головними кількісними та якісними критеріями ділової активності підприємства є: широта ринків збуту, що включає показники величини поставок на експорт, репутація підприємства, ступінь відповідності виконання поставлених завдань, забезпечення заданих темпів їх росту, ефективність використання ресурсів (капіталу), стійкості економічного росту.

Якісними критеріями ділової активності можуть бути наступні: широта ринків збуту продукції підприємства; наявність унікальної продукції; висока репутація підприємства; стійкість зв'язків з партнерами підприємства; наявність у підприємства продукції на експорт; популярність продукції серед споживачів тощо. Кількісна оцінка ділової активності підприємства може здійснюватись за ступенем виконання плану, за основними показниками або за рівнем ефективності використання ресурсів.

Під діловою активністю також розуміють ефективність використання активів (різних груп), власного капіталу тощо, тобто проводиться аналіз їх оборотності (вимірюється в кількості оборотів) та тривалості одного обороту (вимірюється в кількості днів на протязі яких відповідна група активів, капіталу здійснила повний оборот). Отже, фінансовий стан підприємства знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки швидко засоби, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші.

При аналізі ділової активності, крім дослідження основних її кількісних показників, обов'язково треба аналізувати виконання планових показників, що відображають діяльність підприємства, їх динаміку. Особлива увага має приділятися аналізу ефективності використання ресурсів, темпів зростання обсягу реалізації; авансованого капіталу, прибутку. При цьому темпи зростання обсягу реалізації повинні перевищувати зростання авансованого капіталу, а темпи зростання прибутку перевищувати темпи зростання реалізації. Погіршення фінансового стану підприємства супроводжується «проїданням» власного капіталу. Воно збільшує свої боргові зобов'язання, і через це падає його фінансова стійкість, фінансова незалежність. А фінансова стійкість, як відомо, виступає критерієм надійності у ділових взаємовідносинах між партнерами. Стійкість економічного зростання дозволяє припустити, що підприємству не загрожує банкрутство. Тому перед керівництвом підприємства стоїть завдання забезпечити стійкі темпи зростання економічного розвитку. Зростання ділової активності характеризується прискоренням оборотності та зниженням тривалості обороту. Зростання ділової активності характеризується зменшенням періодів операційного та фінансового циклів, але від'ємне значення останнього свідчить, що підприємство живе в борг.

У табл. 2.7 наведено динаміку коефіцієнтів ділової активності, які розраховуються на основі даних звіту про фінансові результати та балансу ТОВ «АНТ Лтд». Щодо оборотності майна, то вона показує, скільки оборотів здійснює усе майно підприємств за рік. Чим більшим є цей показник, тим

краще для підприємства, оскільки тоді одиниця майна (активів) приносить більше прибутку.

Таблиця 2.9

Основні показники ділової активності ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

Показники	Роки				Відхилення					
	2020	2021	2022	2023	Абсолютне			Відносне		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	783,80	792,70	756,40	788,00	8,90	-36,30	31,60	1,14	-4,58	4,18
Середня вартість активів, тис. грн.	712,55	1265,30	1997,80	3784,30	552,75	732,50	1786,50	77,57	57,89	89,42
Собівартість реалізації	561,80	577,70	571,20	553,00	15,90	-6,50	-18,20	2,83	-1,13	-3,19
Середня вартість запасів, тис. грн.	91,80	80,15	43,10	69,20	-11,65	-37,05	26,10	-12,69	-46,23	60,56
Середня вартість дебіторської заборгованості	15,90	11,20	29,65	40,75	-4,70	18,45	11,10	-29,56	164,73	37,44
Середня вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.	29,15	67,65	75,10	1243,35	38,50	7,45	1168,25	132,08	11,01	1555,59
Середня вартість оборотних активів, тис. грн.	144,80	119,60	91,35	139,75	-25,20	-28,25	48,40	-17,40	-23,62	52,98
Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	683,35	1197,20	1755,45	2275,15	513,85	558,25	519,70	75,20	46,63	29,60
Оборотність активів, обороти	1,10	0,63	0,38	0,21	-0,47	-0,25	-0,17	-43,05	-39,57	-45,00
Тривалість обороту активів, дні	327,27	574,63	950,83	1728,87	247,35	376,20	778,04	75,58	65,47	81,83
Оборотність власного капіталу, обороти	1,15	0,66	0,43	0,35	-0,48	-0,23	-0,08	-42,27	-34,92	-19,62
Тривалість обороту власного капіталу, дні	313,86	543,70	835,49	1039,41	229,84	291,79	203,92	73,23	53,67	24,41
Оборотність запасів, обороти	6,12	7,21	13,25	7,99	1,09	6,05	-5,26	17,78	83,87	-39,70
Тривалість обороту запасів, дні	58,83	49,95	27,16	45,05	-8,88	-22,78	17,88	-15,09	-45,61	65,84
Оборотність дебіторської заборгованості, обороти	49,30	70,78	25,51	19,34	21,48	-45,27	-6,17	43,58	-63,96	-24,20
Період погашення дебіторської заборгованості, дні	7,30	5,09	14,11	18,62	-2,22	9,03	4,51	-30,35	177,44	31,93
Оборотність кредиторської заборгованості, обороти	26,89	11,72	10,07	0,63	-15,17	-1,65	-9,44	-56,42	-14,05	-93,71
Період погашення кредиторської заборгованості, дні	13,39	30,72	35,74	568,03	17,33	5,02	532,28	129,47	16,34	1489,20
Період операційного циклу	66,13	55,03	41,28	63,67	-11,10	-13,76	22,39	-16,78	-25,00	54,25
Фінансовий цикл	52,74	24,31	5,53	-504,36	-28,43	-18,78	-509,89	-53,91	-77,24	-9216,43

Як бачимо, у 2020 році даний показник на досліджуваному підприємстві становив 1,10, тобто це говорить про те, що за рік майно підприємства в середньому здійснює 1,10 обороти, що є досить низьким показником. У 2021 та 2022 роках він склав 0,63 та 0,38 обороти відповідно. У 2023 оборотність активів зменшилася до 0,21 оборота, що на 0,17 обороти (45%) менше, ніж у попередньому році. Зменшення оборотності майна є негативним явищем у

діяльності досліджуваного підприємства.

Тривалість обороту показує, скільки часу (днів) одиниця активів здійснює один оборот за рік. У 2020 році тривалість обороту становила 327,27, у 2021 році зросла на 247,35 і склала 574,63, що є негативним для досліджуваного підприємства, оскільки уповільнюється отримання прибутку. У 2022 році тривалість обороту зросла до 950,83 дня, що на 376,20 більше, ніж у 2021. На кінець досліджуваного періоду значення цього показника становило 1728,87 дні.

Оборотність власного капіталу у 2020 році становила 1,15 оборота, а у 2021 році – 0,66, що на 0,48 оборота менше. У 2022 році оборотність знову зменшилася на 0,23 оборота і склала 0,43 оборота. У 2023 році значення цього показника становило 0,35 оборота. Відповідно, тривалість обороту капіталу у 2020 році становила 313,86 дня, у 2021 – 543,70 дня, у 2022 – 835,49 дня, у 2023 – 1039,41 дня. Як бачимо тенденція тривалості обороту власного капіталу спрямована на збільшення, що є негативним на досліджуваному підприємстві.

Збільшення коефіцієнт оборотності запасів протягом досліджуваного періоду (на 1,09 у 2021 році порівняно з 2020, на 6,05 у 2022 р. порівняно з 2021 р.) свідчить про зменшення залишків запасів у зв'язку з розширенням виробництва. У 2023 році оборотність запасів зменшилася на 5,26 оборота і склала 7,99 оборота.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості в свою чергу зменшився. У 2020 році його значення становило 49,30, що на 21,48 обороти менше, ніж у 2021. У 2022 році оборотність дебіторської заборгованості зменшилася до 25,51 оборота. На кінець досліджуваного періоду коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості склав 19,34. Це означає зменшення швидкості сплати заборгованості підприємству та збільшення продажу в кредит.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості свідчить про розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємству. Зменшення (у 2021 році на 15,17 обороти порівняно з 2020; у 2022 році на 1,65

обороту – з 2021) цього коефіцієнта свідчить про зниження швидкості сплати заборгованості підприємства. У 2023 році значення цього показника становив 0,63 оборота.

На ТОВ «АНТ Лтд» на кінець досліджуваного періоду спостерігається збільшення періоду операційного циклу. Якщо у 2020 році він становив 66,13 дні – максимальне значення, то у 2021 році зменшився на 11,10 дні. А у 2022 році показник досяг значення 41,28 дні – мінімальне значення. У 2023 році показник збільшився до 63,67 дні. Це говорить про те, що кошти, вкладені підприємством, повільніше обертаються, за рахунок чого повільніше приносять прибутки. У свою чергу період фінансового циклу, що характеризує період обороту коштів у 2021 році зменшився на 28,43 дні порівняно з 2020 і склав 24,31 дні. У 2022 значення цього показника зменшилося до 5,53 дні. На кінець досліджуваного періоду період фінансового циклу склав – 504,36 дня. Це означає, що підприємство «живе» в борг. На рис. 2.13 зображено динаміку показників фінансової стійкості ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

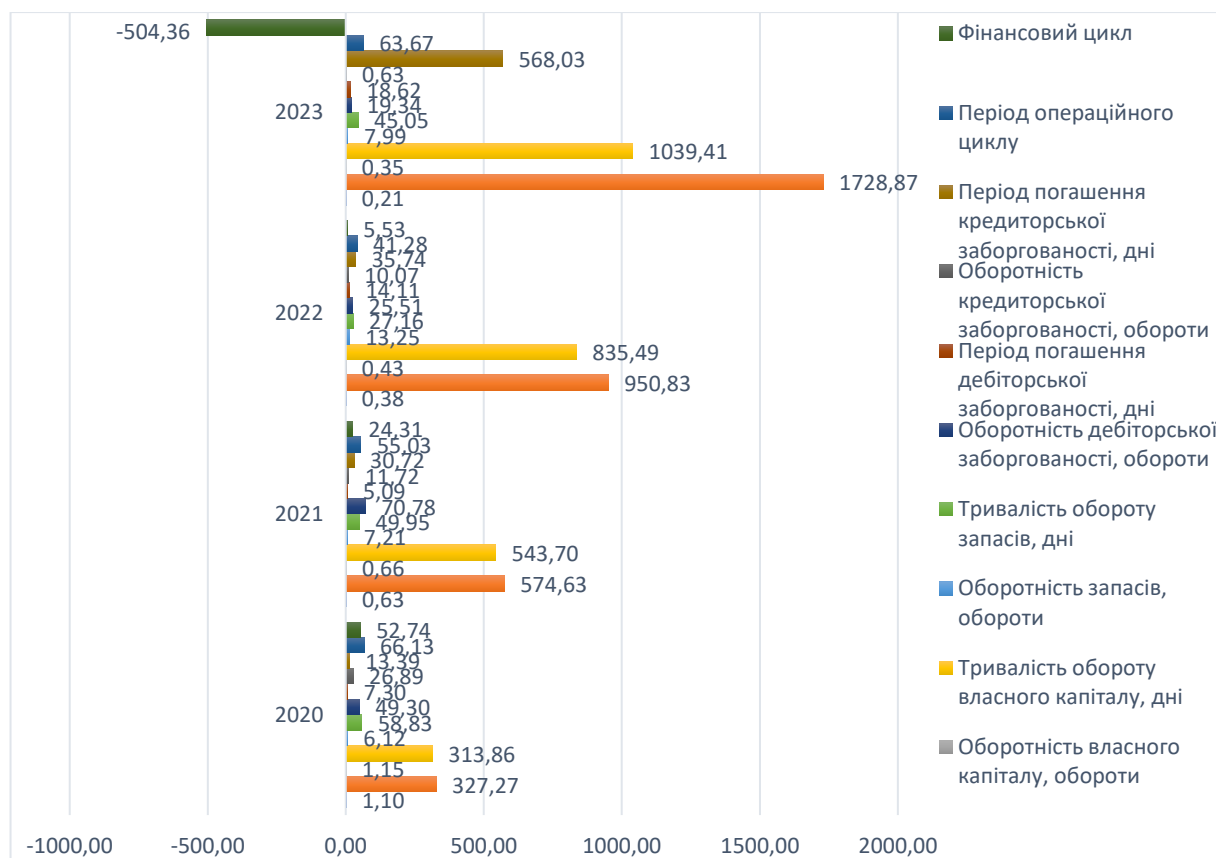

Рис. 2.13. Показники ділової активності ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.

Як бачимо, динаміка майже всіх показників ділової активності ТОВ

«АНТ Лтд» заслуговує негативної оцінки – всі коефіцієнти зменшуються, що є негативним моментом і свідчить про погіршення використання капіталу, мобільних засобів, матеріальних оборотних коштів, готової продукції, дебіторської та кредиторської заборгованостей. Досить суттєвим моментом визначення інвестиційної привабливості підприємства виступає оцінка показників рентабельності. Показники рентабельності виступають відносними показниками прибутковості підприємства. В практиці інвестиційного менеджменту використовуються різні показники рентабельності, але всі вони показують, скільки одиниць прибутку (чистого, операційного, від звичайної діяльності) отримують на одиницю реалізованої продукції (активів, капіталу, виробничих фондів тощо).

Розглянемо детальніше коефіцієнти, які характеризують рентабельність підприємства. Коефіцієнтний аналіз найчастіше застосовується для виявлення кількісних співвідношень між окремими статтями та групами статей балансу з метою загальної оцінки фінансового стану підприємства. Методика коефіцієнтного аналізу фінансових результатів, яку спрямовано на оцінку ефективності діяльності підприємства, відрізняється лише системою аналітичних показників, що обчислюються як співвідношення окремих показників звіту про фінансові результати між собою, а також у поєднанні з показниками балансу. Коефіцієнтний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства передбачає наступні етапи дослідження:

1. Визначення основних параметрів досліджуваного об'єкта. До основних параметрів, за якими оцінюється рентабельність суб'єкта господарювання, належать рентабельність фінансово-господарської діяльності та рентабельність активів і капіталу підприємства.

2. Побудова системи коефіцієнтів, які мають забезпечити повну та достовірну характеристику об'єкта аналізу. Формування системи показників коефіцієнтного аналізу ґрунтується на дотриманні принципу суттєвості Інформації, яка залучається для обчислення кожного коефіцієнта. На цьому етапі необхідно оцінити суттєвість первинної Інформації та коефіцієнтів, які

обчислено на її основі, і вилучити ті показники, які визнано несуттєвими для оцінки ефективності діяльності підприємства.

3. Визначення критеріїв оцінки інформації. Критеріями можуть бути оптимальні значення аналогічних коефіцієнтів, що застосовуються у фінансово-господарській практиці, внутрішні нормативи, планові показники.

4. Обчислення звітних і базисних коефіцієнтів. Розрахунок показників рентабельності фінансово-господарської діяльності ґрунтується на визначенні співвідношення між тим чи іншим видом прибутку і доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), або попередньо обраним видом витрат підприємства. Всі первинні показники, які застосовуються у розрахунках, є періодичними, тобто їх величина характеризує об'єкт дослідження за відповідний період. Отже, при обчисленні рентабельності фінансово-господарської діяльності потрібно лише стежити за тим, щоб первинні показники (прибуток, доход і витрати) належали до одного періоду. Особливістю розрахунку рентабельності активів або капіталу є те, що одна частина первинних показників належить до періодичних (показники звіту про фінансові результати), а друга – до моментних (показники балансу).

Отже, при поєднанні періодичних і моментних показників необхідно дотримуватись єдиних підходів. На цей час застосовують два методичних прийоми поєднання періодичних та моментних показників. Перший з них вимагає попереднього обчислення середніх значень моментних показників (залежно від періоду дослідження можуть застосовуватись середньорічні, середньоквартальні, середньомісячні абсолютні показники). Згідно з другим прийомом коефіцієнти визначаються як кратне від ділення періодичного показника на моментний показник, обчислений на кінець аналітичного періоду. У подальших розрахунках нами використано перший прийом перетворення моментних показників як найбільш поширений у вітчизняній практиці фінансового аналізу.

5. Оцінка динаміки відповідних коефіцієнтів протягом досліджуваного періоду.

6. Загальна оцінка ефективності діяльності підприємства на основі системи коефіцієнтів. Оцінка може здійснюватись шляхом логічних узагальнень. Така оцінка буде мати дещо суб'єктивний характер. Щоб уникнути суб'єктивності, можна скористатися Інтегральними (узагальнюючими) коефіцієнтами, які дозволяють дати однозначну оцінку ефективності діяльності підприємства у звітному періоді. Для загальної оцінки показників ефективності можна запропонувати Інтегральний показник – темп економічного росту, який досить часто застосовується в економічному аналізі.

У табл. 2.10 наведено динаміку коефіцієнтів рентабельності, розрахованих на основі даних звіту про фінансові результати та балансу ТОВ «АНТ Лтд» протягом 2020-2023 років.

Таблиця 2.10

Аналіз рентабельності ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки

Показники	Роки				Абсолютне відхилення, тис. грн.		
	2020	2021	2022	2023	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	783,80	792,70	756,40	788,0	8,90	-36,30	31,60
Середня вартість активів, тис. грн.	712,55	1265,30	1997,80	3784,3	552,75	732,50	1786,50
Середня вартість власного капіталу, тис. грн.	683,35	1197,20	1755,45	2275,15	513,85	558,25	519,70
Середня вартість виробничих фондів, тис. грн.	658,80	1224,85	1948,10	3711,4	566,05	723,25	1763,30
Чистий прибуток, тис. грн.	82,90	60,80	27,70	196,0	-22,10	-33,10	168,30
Валовий прибуток, тис. грн.	222,00	215,00	185,20	235,0	-7,00	-29,80	49,80
Операційний прибуток, тис. грн.	81,10	57,90	31,80	219,00	-23,20	-26,10	187,20
Рентабельність активів за чистим прибутком, %	11,63	4,81	1,39	5,18	-6,83	-3,42	3,79
Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком, %	12,13	5,08	1,58	8,61	-7,05	-3,50	7,04
Рентабельність виробничих фондів за чистим прибутком, %	12,58	4,96	1,42	5,28	-7,62	-3,54	3,86
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком, %	10,58	7,67	3,66	24,87	-2,91	-4,01	21,21
Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком, %	28,32	27,12	24,48	29,82	-1,20	-2,64	5,34
Рентабельність реалізованої продукції за операційним прибутком, %	10,35	7,30	4,20	27,79	-3,04	-3,10	23,59

З табл. 2.10 помітно, що у 2020 році було зафіксовано максимальні значення по всіх показниках рентабельності.

Що ж стосується прибутковості, то всі показники рентабельності зменшуючись протягом досліджуваного періоду, зросли у 2023 році.

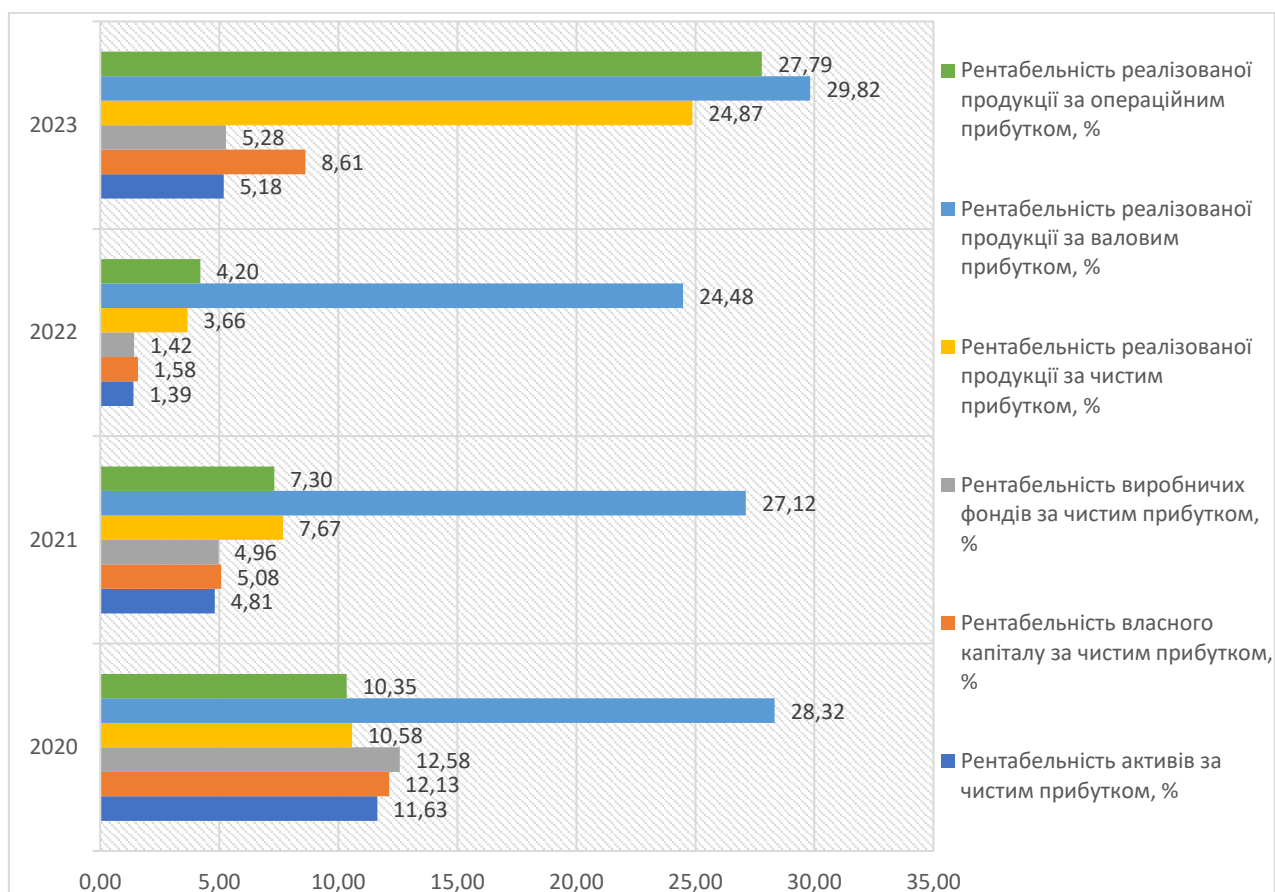
Зокрема, рентабельність активів а у 2020 році становила 11,63%, що на 6,83% більше, ніж у 2021 році, коли значення цього показника склало 4,81%. У 2022 році значення цього показника зменшилося на 3,42% і склало 1,39. У 2023 році значення коефіцієнта рентабельності активів зросло на 3,79% і склало 5,18%.

У свою чергу рентабельність власного капіталу у 2021 році зменшилася на 7,05% і склала 5,08%. У 2022 році значення цього показника зменшилося до 1,58%, а у 2023 збільшилось на 7,04% і склало 8,61.

Рентабельність виробничих фондів протягом досліджуваного періоду також зменшувалася і зросла у 2023 році. У 2020 році значення цього показника становило 12,58%. Це на 7,62% більше, ніж у 2021 році, коли рентабельність виробничих фондів становила 4,96%. У 2022 році цей коефіцієнт зменшився до 1,42%, що на 3,86% менше, ніж у 2023.

Якщо рентабельності реалізації за чистим прибутком у 2020 році становила 10,58, то у 2021 році вона склала 7,67%, а у 2022 році – 3,66%, що на 4,01% менше. Це визначено тим, що виручка від реалізації значно більша, ніж активи, власний капітал чи оборотні активи, оскільки рентабельність визначається відношенням прибутку до розміру того показника, рентабельність якого визначається, то спостерігається такий результат. У 2023 році коефіцієнт рентабельності реалізації за чистим прибутком збільшився до 24,87%, що є позитивним явищем на досліджуваному періоді.

Аналогічна ситуація спостерігається і з коефіцієнтами рентабельності реалізованої продукції за валовим та операційними прибутками. Високе значення показників у 2020 році змінюється низькими у 2021 та 2022 роках і зростанням у 2023 році (рис. 2.14).

**Рис. 2.14. Динаміка показників рентабельності
ТОВ «АНТ Лтд» у 2020-2023 рр.**

Загалом же показники рентабельності ТОВ «АНТ Лтд» у 2020 році дуже великі, оскільки підприємство отримало значний прибуток, що перевищував вартість майна і капіталу. У наступні роки у зв'язку із зменшенням прибутку порівняно із зростанням вартості майна рентабельність знизилась, але на кінець досліджуваного періоду намітилася позитивна тенденція до збільшення показників рентабельності підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АНТ ЛТД»

3.1. Інформаційне забезпечення інвестиційної привабливості підприємства на основі моніторингу поточних можливостей

Фінансово-господарська діяльність будь-якого підприємства є неможливою без вкладення коштів, які можуть мати власний та залучений характер, тобто без залучення власних та залучених інвестиційних ресурсів. Причому питання залучення інвестиційних ресурсів є важливим на будь-якому етапі функціонування підприємства: починаючи із етапу створення та закінчуючи його ліквідацією. Підприємство, яке використовує залучені інвестиційні ресурси, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку і можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, проте в більшій мірі утворює фінансовий ризик і загрозу банкрутства, які зростають при зростанні питомої ваги залучених засобів в загальній сумі капіталу, що використовується.

Для отримання залучених інвестиційних ресурсів підприємство повинно відповідати ряду характеристик, тобто бути інвестиційно-привабливим.

У попередніх розділах дослідження нами було визначене поняття «інвестиційна привабливість», під якою розуміється не тільки фінансово-економічний показник, а модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального правового) і внутрішнього позиціонування об'єкта у зовнішньому середовищі, оцінка його фінансово технічного потенціалу, що дає змогу варіювати кінцевий результат.

Також був проведений аналіз інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «АНТ Лтд» у період 2006-2008 років, який показав, що підприємство погіршило свою інвестиційну привабливість протягом досліджуваного періоду, про що свідчить зниження показників платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності.

Тому є необхідність вжиття термінових заходів для покращення

ситуації.

Зауважимо, що багато спеціалістів прирівнюють інвестиційну привабливість до оцінки ефективності інвестиційних проектів. Перемогу отримує інвестиційно-привабливіший об'єкт вкладення інвестицій.

Отже, першочерговим завданням для ТОВ «АНТ Лтд», виконання якого зумовлює успіх у конкурентній боротьбі, є максимальне підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

У основі правильного підбору адекватних заходів підвищення привабливості стоїть побудова на підприємстві ТОВ «АНТ Лтд» інформаційної системи моніторингу поточних можливостей підприємства, яка буде вчасно і в необхідних обсягах сигналізувати про ті параметри, які потребують невідкладної уваги щодо їх коригування (покращення чи погіршення), або ті, на які можна зреагувати у другу чергу.

На нашу думку, в загальному розумінні моніторинг можна розглядати з двох позицій:

- по-перше, як спосіб дослідження реальності, що використовується в різних галузях;
- по-друге, як спосіб забезпечення сфери управління своєчасною та якісною інформацією.

Моніторинг поточних можливостей ТОВ «АНТ Лтд» можна визначити як систему постійного спостереження за реалізацією внутрішніх бізнес-процесів і компетенцій з метою виявлення відповідності результатів, що досягаються, результатам, що очікувались (планувались).

Таке постійне спостереження передбачає збирання, обробку, зберігання та розповсюдження зацікавленими особами ТОВ «АНТ Лтд» інформації про наявний сукупний потенціал, окремі його елементи та рівень його реалізації.

За умов правильної організації така система дозволяє оцінити стан ТОВ «АНТ Лтд» в будь-який момент часу та забезпечити необхідні умови для прогнозування його розвитку.

В основі організації моніторингу є декілька базових принципів, серед

яких можна виділити такі ключові (рис. 3.1):

- цілісність;
- оперативність;
- пріоритет управління;
- відповідність цілей моніторингу засобам його організації;
- націленість на проноз;
- несуперечність.

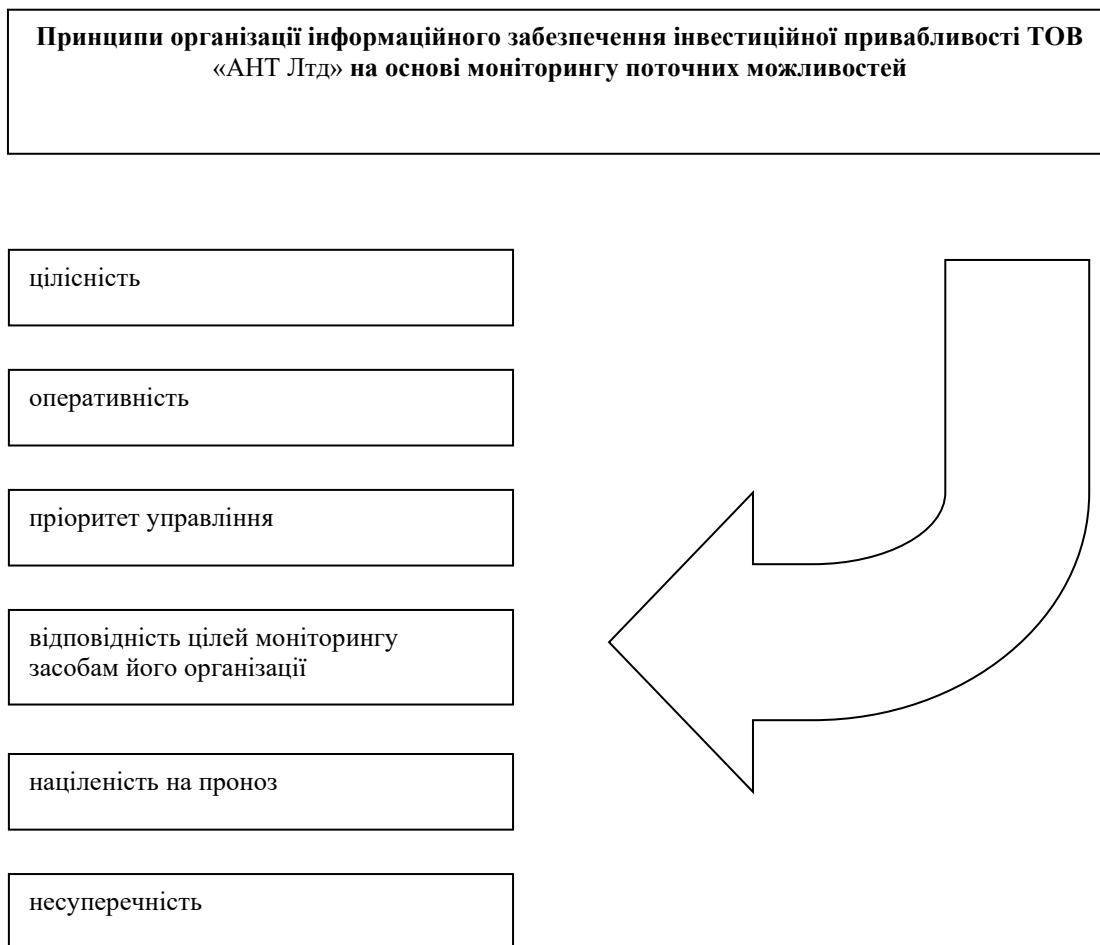

Рис. 3.1. Принципи організації інформаційного забезпечення інвестиційної привабливості ТОВ «АНТ Лтд» на основі моніторингу поточних можливостей

У зв'язку з тим, що основу визначення поточних можливостей підприємства становить оцінка його потенціалу, то доцільно визначити ті особливості потенціалу, які необхідно враховувати в процесі організації системи моніторингу. Так, основними особливостями за даних умов можна вважати такі: динамічність, яка виявляється в постійному розвитку його

елементів; складність структури, яка має охопити всі його елементи та визначити їх ієрархію; комплексність, яка означає необхідність вивчення елементів потенціалу через їх взаємозв'язок і взаємодію; функціональність, яка виявляється в досягненні того чи іншого рівня реалізації можливостей через виконання певних функцій.

Дані особливості визначають той факт, що організація моніторингу поточних можливостей ТОВ «АНТ Лтд» є складним процесом, який має здійснюватися з залученням програмних продуктів, побудованих на основі адекватної системи критеріїв і показників. Така система повинна забезпечити не тільки можливість порівняння поточного стану із запланованим, але й можливість визначення проблемних напрямків діяльності з метою запобігання або мінімізації можливого деструктивного розвитку подій.

Ми пропонуємо наступний процес організації моніторингу поточних можливостей ТОВ «АНТ Лтд», який має складатися з таких етапів:

- 1) Визначення цілей та завдань (наприклад, визначення динаміки та тенденцій розвитку сукупного потенціалу через взаємодію окремих його елементів, оцінка рівня реалізації наявних можливостей, актуалізація інформації про реалізацію потенціалу підприємства та ін.).
- 2) Визначення процесів, які найбільш істотно впливають на формування та реалізацію поточних можливостей (наприклад, для виробничого підприємства такими процесами можуть бути планування та забезпечення виробництва, безпосередньо виробництво, збут продукції, фінансування, інформаційне забезпечення, робота з кадрами та ін.).
- 3) Визначення складу інформації, яка адекватно характеризує ключові процеси. Ця інформація повинна охоплювати всі елементи потенціалу, що взаємодіють в процесі реалізації визначених бізнес-процесів. (техніко-технологічний, виробничий, фінансовий, маркетинговий, кадровий потенціал та ін.)
- 4) Побудова моделі потенціалу підприємства та на її основі – моделі моніторингу (рис. 3.2).

Етапи організації моніторингу поточних можливостей ТОВ «АНТ Лтд»

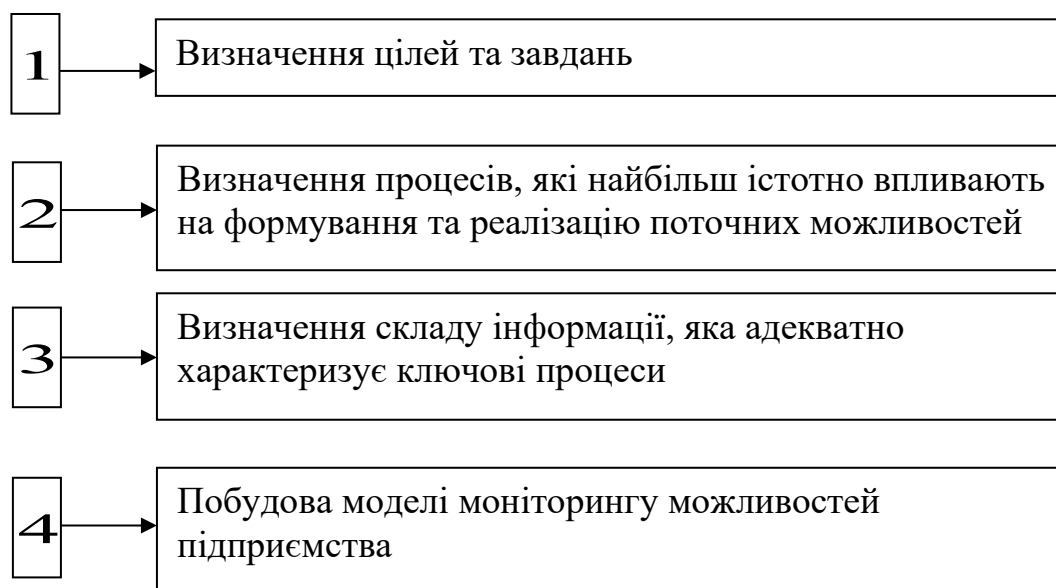

Рис. 3.2. Етапи організації системи моніторингу поточних можливостей ТОВ «АНТ Лтд»

Таке моделювання – це процес вивчення системи функціонування ТОВ «АНТ Лтд» через конструювання поведінки його елементів. Побудова моделі потенціалу ТОВ «АНТ Лтд» має здійснюватися з дотриманням таких основних вимог: необхідність забезпечення чіткого визначення поточних реалізованих і нереалізованих можливостей збуту, виробництва, постачання, фінансування, динаміки їх реалізації з урахуванням внутрішніх взаємозв'язків; обов'язкова наявність критеріїв, що дозволяють вивчити якість реалізованих можливостей відповідно до ринкових вимог; забезпечення можливостей вивчення причин уповільнення темпів реалізації потенціалу та відставання від запланованого рівня, рівня конкурентів; забезпечення можливості вивчення характеру внутрішніх комунікацій.

Прикладом моделі потенціалу, в основі якої лежить його оцінка методами майнового підходу, є модель, відповідно до якої величина потенціалу підприємства визначається як алгебраїчна сума вартості його майна, витрат на заробітну плату, матеріальне заохочування, навчання та підвищення кваліфікації персоналу, витрат на розробку технологій,

інноваційних рішень, скоректована на коефіцієнт що враховує вплив природного та інфраструктурного факторів, з урахуванням імовірності виникнення тих чи інших подій.

Іншим прикладом моделі потенціалу підприємства може бути модель, побудована із застосуванням доходного підходу на основі представлення потоку власного капіталу через фактори, які задіяні в його формуванні (вартісні фактори): операційний прибуток, амортизацію, суму зобов'язань і процентів за ними, процентну ставку, ставку податку на прибуток, величину інвестицій тощо. Причому будь-який з названих факторів може бути деталізований залежно від вимог до моніторингу.

Побудуємо для наочності моніторингу поточних можливостей ТОВ «Ант ЛТД» відповідну графоаналітичну модель. Загальний вигляд такої графоаналітичної моделі наведений на рис. 3.3, де кожний вектор відповідає оцінці певного фактору ($f_1, f_2, f_3, f_4, f_5, f_6$), що описує потенціал ТОВ «Ант ЛТД». Конкретний перелік факторів буде залежати від цілей оцінки.

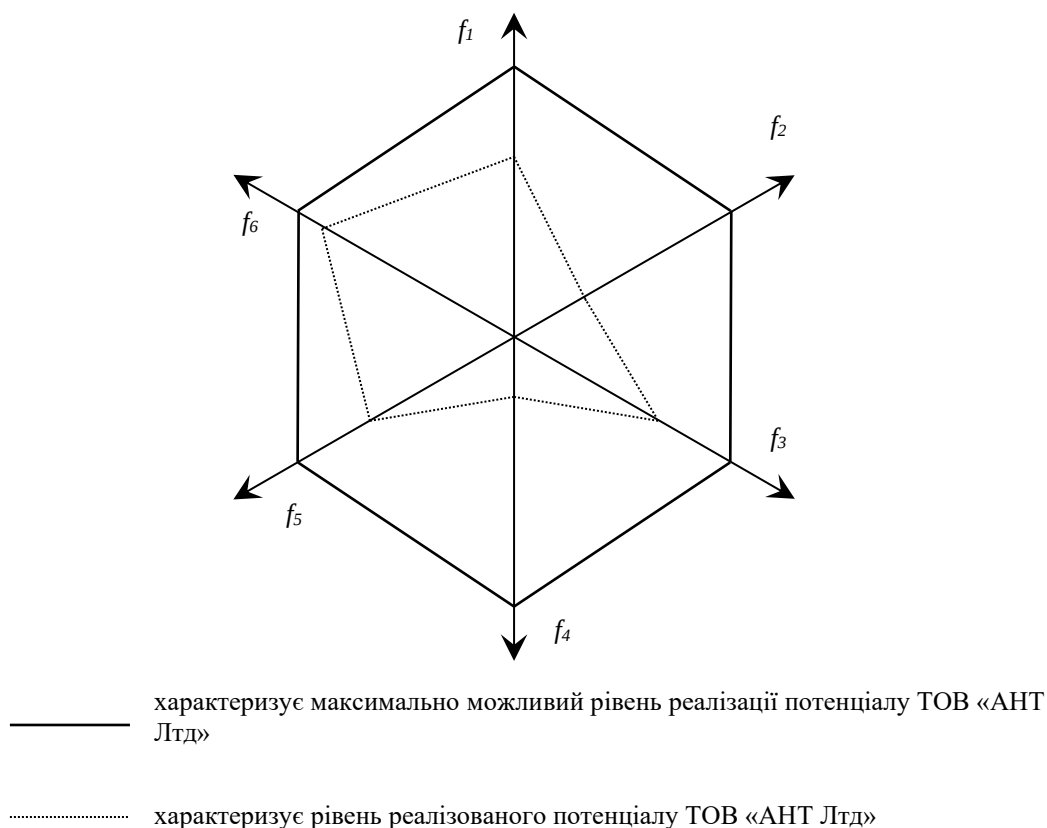

Рис. 3.3. Графоаналітична модель системи моніторингу поточних можливостей ТОВ «АНТ ЛТД»

Графоаналітичні моделі мають перевагу наочності результатів і дозволяють швидко отримати інформацію щодо проблемних елементів потенціалу. Разом з тим, побудова таких моделей ускладнюється зі збільшенням кількості факторів, що впливають на формування та розвиток потенціалу і залежать один від одного.

3.2. Інвестиційна стратегія підприємства як спосіб підвищення його інвестиційної привабливості

Основною метою написання даної роботи є пошук найбільш ефективних підходів щодо підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «АНТ Лтд». Для цього ми визначили необхідність формування інвестиційної політики для наступного обґрунтування важливості інвестиційної стратегії підприємства на основі побудови системи моніторингу його поточних можливостей.

Відповідно визначимо головні завдання для побудови стратегії:

- 1) визначити суть інвестиційної стратегії й актуальність її розробки;
- 2) виявити основні принципи й етапи розробки стратегії;
- 3) розглянути методи розробки стратегії;
- 4) проаналізувати основні характеристики діяльності підприємства ТОВ «АНТ Лтд»;
- 5) запропонувати шляхи удосконалювання підходів до інвестиційного аналізу підприємства;
- 6) виявити основні критерії ухвалення інвестиційного рішення підприємства ТОВ «АНТ Лтд»;
- 7) розробити інвестиційний проект і оцінити його економічну ефективність;
- 8) запропонувати основні способи підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «АНТ Лтд».

Інвестиційна діяльність ТОВ «АНТ Лтд» у всіх її формах не може зводитися до задоволення поточних інвестиційних потреб, обумовлених необхідністю заміни активів, що вибувають, або їхнього приросту в зв'язку зі

змінами обсягу і структури господарської діяльності.

На сучасному етапі усе більше число підприємств усвідомлюють необхідність свідомого перспективного управління інвестиційною діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямків і форм, адаптації загальним цілям розвитку підприємства й умовам зовнішнього інвестиційного середовища, що змінюються. Ефективним інструментом перспективного управління інвестиційною діяльністю організації, підпорядкованого реалізації цілей її загального розвитку в умовах істотних змін макроекономічних показників, системи державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури інвестиційного ринку і зв'язаною з цим невизначеністю, виступає інвестиційна стратегія.

Під інвестиційною стратегією ТОВ «АНТ Лтд» ми будемо розуміти систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, обумовлених загальними задачами його розвитку, а також вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення.

Інвестиційну стратегію можна представити як генеральний напрямок (програму, план) інвестиційної діяльності ТОВ «АНТ Лтд», проходження якого в довгостроковій перспективі повинне привести до досягнення інвестиційних цілей і одержанню очікуваного інвестиційного ефекту. Інвестиційна стратегія визначає пріоритети напрямків і форм інвестиційної діяльності підприємства, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують передбачений загальний розвиток організації.

Процес розробки інвестиційної стратегії є найважливішою складовою частиною загальної системи стратегічного вибору підприємства, основними елементами якого є місія, загальні стратегічні цілі розвитку, система функціональних стратегій у розрізі окремих видів діяльності, способи формування і розподілу ресурсів.

Актуальність розробки інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» визначається рядом умов.

Найважливішою з таких умов є інтенсивність змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з інвестиційною активністю підприємств, темпи науково-технологічного прогресу, часті коливання кон'юнктури інвестиційного ринку, мінливість державної інвестиційної політики і форм регулювання інвестиційної діяльності не дозволяють ефективно керувати інвестиціями підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів фінансового менеджменту. У цих умовах відсутність розробленої інвестиційної стратегії, адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища, може привести до того, що інвестиційні рішення окремих структурних підрозділів організації будуть носити різнонаправлений характер, приводити до виникнення протиріч і зниженню ефективності інвестиційної діяльності в цілому.

Однією з умов, що визначають актуальність розробки інвестиційної стратегії підприємства, є його майбутній етап життєвого циклу. Кожній зі стадій життєвого циклу організації властиві характерні їй рівень інвестиційної активності, напрямки і форми інвестиційної діяльності, особливості формування інвестиційних ресурсів. Розроблювальна інвестиційна стратегія дозволяє завчасно адаптувати інвестиційну діяльність підприємства до майбутніх кардинальних змін можливостей його економічного розвитку.

Ще однією істотною умовою, що визначає актуальність розробки інвестиційної стратегії, є кардинальна зміна цілей операційної діяльності підприємства, пов'язана з новими комерційними можливостями, що відкриваються. Реалізація таких цілей вимагає зміни виробничого асортименту, впровадження нових виробничих технологій, освоєння нових ринків збуту продукції тощо. У цих умовах істотне зростання інвестиційної активності організації і диверсифікованість форм її інвестиційної діяльності повинні носити прогнозований характер, забезпечуваний розробкою чітко сформульованої інвестиційної стратегії.

Розробка інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» заснована на сучасній

концепції «стратегічного менеджменту», активно впроваджуваної з початку 70-х років у корпораціях США і більшості країн Західної Європи. Концепція стратегічного менеджменту відбиває чітке стратегічне позиціонування підприємства (включаючи й інвестиційну його позицію), представлене в системі принципів і цілей її функціонування, механізмі взаємодії суб'єкта й об'єкта управління, характері взаємин між елементами господарської й організаційної структури і формах адаптації до умов зовнішнього середовища, що змінюються.

Концепція стратегічного менеджменту виникла на основі методології стратегічного планування, що складає його сутнісну основу. На відміну від звичайного довгострокового планування, заснованого на концепції екстраполяції сформованих тенденцій розвитку, стратегічне планування враховує не тільки ці тенденції, але і систему можливостей і небезпек розвитку підприємства, виникнення надзвичайних ситуацій, здатних змінити сформовані тенденції в майбутньому періоді.

Покладемо в основу розробки інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» принципи нової управлінської парадигми – системи стратегічного управління. До числа основних з цих принципів, що забезпечують підготовку і прийняття стратегічних інвестиційних рішень у процесі розробки інвестиційної стратегії організації, відносяться:

- Принцип інвайронменталізму.

Цей принцип полягає в тому, що при розробці інвестиційної стратегії підприємство розглядається як певна система, цілком відкрита для активної взаємодії з факторами зовнішнього інвестиційного середовища. Відкритість підприємства як соціально-економічної системи і його здатність до самоорганізації дозволяють забезпечувати якісно інший рівень формування його інвестиційної стратегії. У протизагаду інвайронменталізму конституціоналізм означає закриту організацію, діяльність якої не припускає інвестицій і інших взаємин із зовнішнім середовищем.

- Принцип відповідності.

Будучи частиною загальної стратегії розвитку підприємства, інвестиційна стратегія носить стосовно неї підлеглий характер. Тому вона повинна бути погоджена зі стратегічними цілями і напрямками операційної діяльності підприємства. Інвестиційна стратегія при цьому розглядається як один з головних факторів забезпечення ефективного розвитку організації відповідно до обраної загальної стратегії. Крім того, розроблена інвестиційна стратегія повинна забезпечувати сполучення перспективного, поточного й оперативного управління інвестиційною діяльністю.

- Принцип інвестиційної підприємливості і комунікабельності.

Даний принцип полягає в активному пошуку ефективних інвестиційних зв'язків в усіх напрямках і формах інвестиційної діяльності, а також на різних стадіях інвестиційного процесу. Інвестиційна поведінка такого роду пов'язана з постійною трансформацією напрямків, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності на всьому шляху до досягнення поставлених стратегічних цілей з урахуванням мінливих факторів зовнішнього інвестиційного середовища.

- Принцип інвестиційної гнучкості й альтернативності.

Інвестиційна стратегія повинна бути розроблена з урахуванням адаптивності до змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Крім іншого в основі стратегічних інвестиційних рішень повинен лежати активний пошук альтернативних варіантів напрямків, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності, вибір найкращих з них, побудова на цій основі загальної інвестиційної стратегії і формування механізмів ефективної її реалізації.

- Інноваційний принцип.

Формуючи інвестиційну стратегію, варто мати на увазі, що інвестиційна діяльність є головним механізмом упровадження технологічних нововведень, що забезпечують ріст конкурентної позиції організації на ринку. Тому реалізація загальних цілей стратегічного розвитку організації в значній мірі залежить від того, наскільки його інвестиційна стратегія відображає досягнуті

результати технологічного прогресу й адаптована до швидкого використання нових його результатів.

- Принцип мінімізації інвестиційного ризику.

Практично всі основні інвестиційні рішення, прийняті в процесі формування інвестиційної стратегії, у тім або іншому ступені змінюють рівень інвестиційного ризику. У першу чергу це пов'язано з вибором напрямків і форм інвестиційної діяльності, формуванням інвестиційних ресурсів, упровадженням нових організаційних структур управління інвестиційною діяльністю. Особливо сильно рівень інвестиційного ризику зростає в періоди коливань ставки відсотка і росту інфляції. У зв'язку з різним менталітетом інвестиційної поведінки стосовно рівня припустимого інвестиційного ризику на кожному підприємстві в процесі розробки інвестиційної стратегії цей параметр повинен установлюватися диференційовано.

- Принцип компетентності.

Які би фахівці не залучалися до розробки окремих параметрів інвестиційної стратегії організації, її реалізацію повинні забезпечувати підготовлені фахівці – фінансові менеджери.

Процес розробки інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» здійснюється по наступних етапах (рис. 3.4).

Стратегічне управління інвестиційною діяльністю носить цільовий характер, тобто передбачає постановку і досягнення визначених цілей. Будучи чітко вираженими, стратегічні інвестиційні цілі стають могутнім засобом підвищення ефективності інвестиційної діяльності в довгостроковій перспективі, її координації і контролю, а також базою для прийняття управлінських рішень на всіх стадіях інвестиційного процесу.

Стратегічні цілі інвестиційної діяльності ТОВ «АНТ Лтд» є описаними у формалізованому виді бажані параметри її стратегічної інвестиційної позиції, що дозволяють направляти цю діяльність у довгостроковій перспективі й оцінювати її результати.

Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності повинне

відповідати певним вимогам.

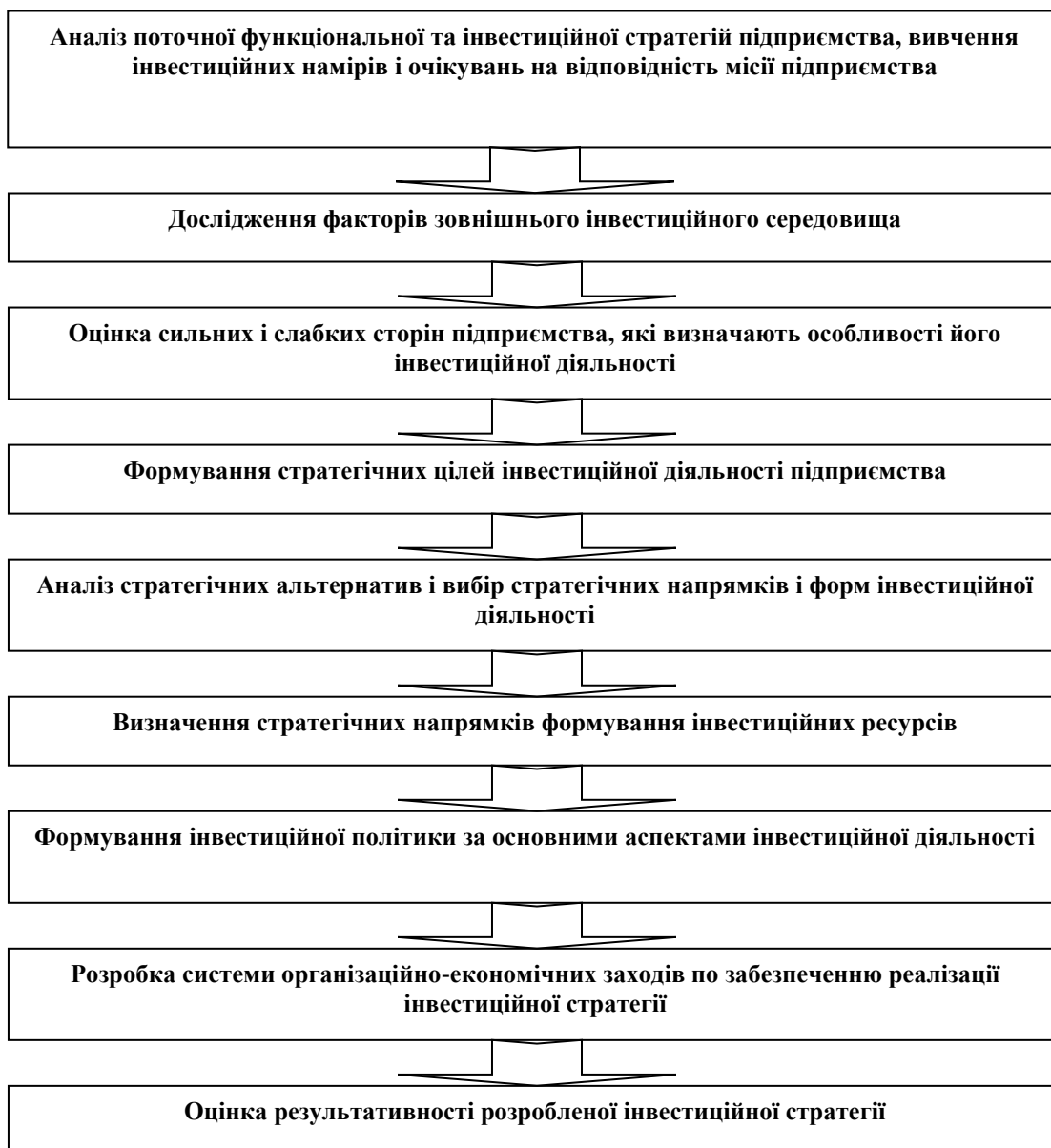

Рис. 3.4. Основні етапи процесу розробки інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд»

По-перше, цілі повинні бути досяжними. У них повинен бути укладений визначений виклик для організації, її співробітників і фінансового менеджменту. Вони не повинні бути занадто легенькими для досягнення. Але вони також не повинні бути нереалістичними, які виходять за гранично припустимі можливості виконавців. Хоча в основі розробки стратегічних інвестиційних цілей лежить ідеальне представлення або бажаний образ стратегічної інвестиційної позиції організації, їх необхідно свідомо

обмежувати за критерієм реальної досяжності з урахуванням факторів зовнішнього інвестиційного середовища і внутрішнього інвестиційного потенціалу.

По-друге, цілі повинні бути гнучкими. Стратегічні цілі інвестиційної діяльності організації варто встановлювати таким чином, щоб вони залишали можливість для їхнього коректування відповідно до тих змін, що можуть відбутися в інвестиційному середовищі. Фінансові менеджери повинні пам'ятати про це і бути готовими внести модифікації у встановлені цілі з урахуванням нових вимог, висунутих до організації з боку зовнішнього інвестиційного середовища, загального економічного клімату або параметрів внутрішнього інвестиційного потенціалу.

По-третє, цілі повинні бути вимірними. Це означає, що стратегічні інвестиційні цілі повинні бути сформульовані таким чином, щоб їх можна було кількісно виміряти або оцінити, чи була ціль досягнута.

По-четверте, цілі повинні бути конкретними. Стратегічні інвестиційні цілі повинні мати необхідну специфічність, що допомагає однозначно визначити, у якому напрямку повинні здійснюватися дії. Ціль повинна чітко фіксувати, що необхідно одержати в результаті інвестиційної діяльності, у які терміни її варто досягти і хто буде відповідальною особою за основні елементи інвестиційного процесу. Чим більш конкретна мета, чим ясніше наміри і очікування, зв'язані з її досягненням, тим легше виразити стратегію її досягнення.

По-п'яте, цілі повинні бути сумісними. Сумісність припускає, що стратегічні інвестиційні цілі відповідають місії організації, її загальній стратегії розвитку, а також короткостроковій інвестиційній і іншим функціональній цілям.

По-шосте, стратегічні інвестиційні цілі повинні бути прийнятними для основних суб'єктів впливу, що визначають діяльність організації. Стратегічні цілі інвестиційної діяльності організації розробляються для реалізації в довгостроковій перспективі головної мети фінансового менеджменту –

максимізації добробуту власників підприємства. Але цілі підприємства також повинні бути прийнятними для тих, хто їх виконує і на кого вони спрямовані (співробітники організації, клієнти організації, місцеве співтовариство і суспільство в цілому і ділові партнери).

Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності ТОВ «АНТ Лтд» вимагає попередньої їхньої класифікації по визначених ознаках.

3.3. Методологія розробки інвестиційної стратегії підприємства та обґрунтування її ефективності

Визначимо основні методи розробки стратегії для досліджуваного підприємства ТОВ «АНТ Лтд».

До числа найбільш відомих і широко застосовуваних методів розробки стратегії організації відносяться SWOT-аналіз і Gap-аналіз. У дійсності вони є не чим іншим, як методами вибору стратегії організації, що дозволяють зупинити свій погляд на тому або іншому типі відомої еталонної, конкурентної або іншої стратегії діяльності організації. Інвестиційний SWOT-аналіз полягає в послідовному вивченні внутрішнього фінансового стану організації, у пошуку позитивних і негативних сторін, а також прогнозуванні передбачуваних можливостей або погроз з боку інвестиційного середовища. На підставі SWOT-аналізу будується така інвестиційна стратегія організації, що враховує сильні сторони і можливості і компенсує недоліки, мінімізує при цьому загрози і знижує ризик.

Інвестиційний Gap-аналіз полягає в знаходженні тієї різниці, що існує між нинішньою тенденцією розвитку організації і потенційно можливим шляхом її розвитку. Ключове питання Gap-аналізу можна поставити в такий спосіб: яку стратегію повинна обрати організація, щоб активізувати свою діяльність? На підставі Gap-аналізу з чотирьох можливих стратегій обирається оптимальний напрямок інвестиційної діяльності.

Інвестиційний Gap-аналіз припускає побудову графіка з використанням двох найважливіших інвестиційних (і економічних узагалі) перемінних –

гроші і час. Суть побудови графіка полягає в тім, що спроектувати нинішню тенденцію розвитку в майбутнє, а також знайти способи оптимізації цієї тенденції (рис. 3.5).

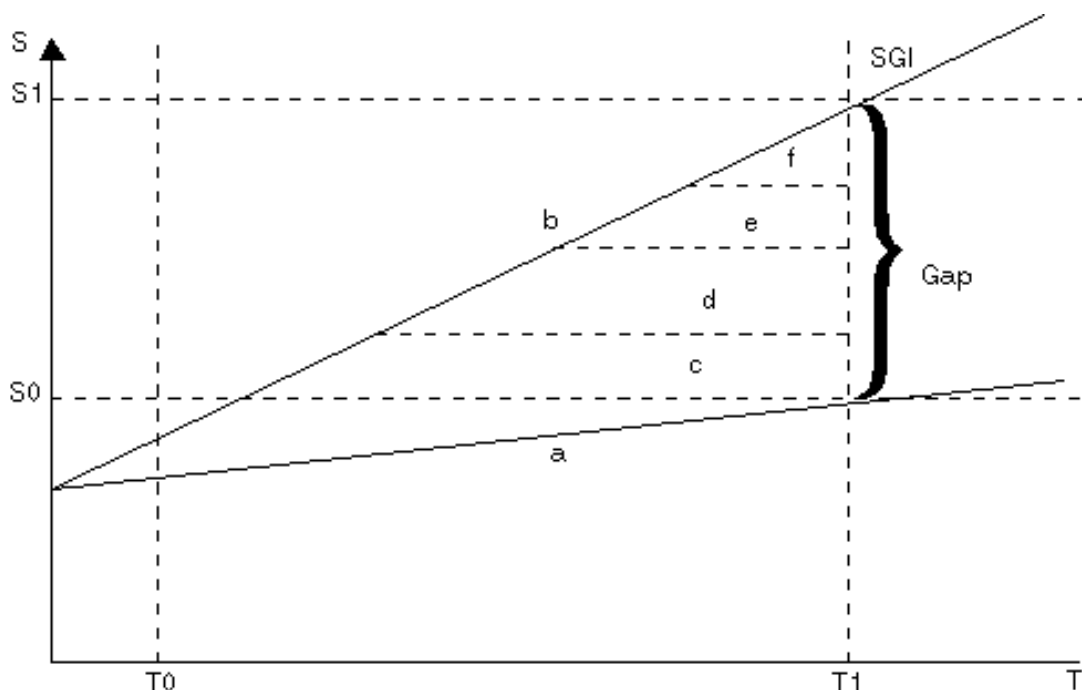

Рис 3.5. Графічна модель ефективності реалізації інвестиційної стратегії для ТОВ «АНТ Лтд»

Основними змінними графіку є показники T і S , тобто період і ефект (інвестиційна віддача). $T = 0$ означає поточне положення ТОВ «АНТ Лтд», лінія a показує тенденцію стратегічного розвитку підприємства, яку ми визначили на основі проведених попередніх досліджень.

Лінія a прагне до інвестиційного ефекту S_0 , стратегічному періоду T_1 , тобто до того терміну, коли реалізація стратегії має бути вже завершена.

Оскільки досліджуване підприємство функціонує в умовах внутрішньої інвестиційної закритості, то в кращому випадку воно приречене на відносно стабільне положення на ринку. Лідерства на ринку можна досягти лише з допомогою інвестиційних способів активізації (на графіку позначені буквами c , d , e , f), які поєднують поточну тенденцію ТОВ «АНТ Лтд» з потенційним шляхом її розвитку.

Лінія b відображає ту тенденцію, яка відбудеться у випадку інвестиційних впливів у певну сферу діяльності підприємства.

Для ТОВ «АНТ Лтд» ми пропонуємо поліваріантність стратегічних альтернатив, яка включає наступне.

- 1) інвестиційна стратегія оптимізації (на графіку позначена як *c*). У випадку використання даного способу реалізації стратегії підприємство має інвестувати додаткові ресурси у оптимізацію існуючих товарів і послуг;
- 2) інвестиційна стратегія інновацій (на графіку позначена як *d*). Підприємство має інвестувати ресурси у придбання нових технологій, розробку нових товарів і послуг;
- 3) інвестиційна стратегія сегментування (на графіку позначена як *e*). Підприємство інвестує ресурси з метою охоплення нових ринків;
- 4) інвестиційна стратегія диверсифікації (на графіку позначена як *f*). Найбільш вартісний і ризиковий спосіб реалізації стратегії, який полягає у інвестуванні значних ресурсів у розширення об'єктів діяльності, номенклатури продукції тощо.

Таким чином, пропонований перелік альтернатив стратегій для досліджуваного підприємства здатний вивести її господарювання на якісно новий рівень і підвищити інвестиційну привабливість ТОВ «АНТ Лтд».

Як було визначено раніше, формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності ТОВ «АНТ Лтд» має виходити, насамперед, із системи цілей загальної стратегії економічного розвитку підприємства.

При цьому формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності має погоджуватися зі стадіями життєвого циклу й цілями господарської діяльності ТОВ «АНТ Лтд». Розробка найбільш ефективних шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності здійснюється по двох напрямках. Один з них охоплює розробку стратегічних напрямків інвестиційної діяльності, інший – розробку стратегії формування інвестиційних ресурсів. Цей етап є найбільш відповідальним і складним.

Надамо деякі рекомендації ТОВ «АНТ Лтд» щодо реалізації на підприємстві цих напрямків. Конкретизація інвестиційної стратегії по періодах її реалізації передбачає встановлення послідовності й строків

досягнення окремих цілей і стратегічних завдань. У процесі цієї конкретизації забезпечується зовнішня й внутрішня синхронізація в часі.

Зовнішня синхронізація передбачає узгодження в часі реалізації інвестиційної стратегії із загальною стратегією економічного розвитку компанії, а також із прогнозованими змінами кон'юнктури інвестиційного ринку. Внутрішня синхронізація передбачає узгодження в часі реалізації окремих напрямків інвестування між собою, а також з формуванням необхідних для цього інвестиційних ресурсів. Ще одним важливим аспектом інвестиційної стратегії є оцінка її ефективності.

Розрахунок показників ефективності інвестицій є заключним етапом стратегічного управління діяльністю підприємства. Це дуже важлива, відповідальна та складна робота. Важливість її полягає в тому, що кожний інвестор хоче мати хоча б приблизне уявлення про результати, які будуть отримані в результаті реалізації інвестиційного проекту. Проекти, які не даватимуть відповідного ефекту, є безперспективними і тому ніхто не вкладатиме в них кошти.

Необхідно обґрунтувати показники ефективності інвестицій з високим ступенем достовірності й точності, урахувати всі фактори, які можуть впливати на ефективність проекту, оцінити можливі ризики. Значна відмінність між прогнозованими і фактичними результатами може призвести до конфліктних ситуацій між учасниками інвестиційного проекту, втрати запланованих доходів, а найгірше – вкладених капіталів.

Складність розрахунку ефективності майбутніх інвестицій зумовлюється тим, що дуже важко правильно оцінити всі сторони інвестиційної діяльності як на етапі здійснення інвестицій, так і під час експлуатації інвестиційного проекту, точно спрогнозувати й досягти високого ступеня достовірності інформації. Крім того, існує багато методик визначення ефективності інвестиційної діяльності.

Оцінка ефективності розробленої інвестиційної стратегії «АНТ Лтд» має здійснюватися на основі наступних критеріїв:

- 1) узгодженість інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» із загальною стратегією економічного розвитку підприємства. При цьому досліджується узгодженість цілей, напрямків і етапів реалізації цих стратегій;
- 2) внутрішня збалансованість інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд». У процесі такої оцінки визначається, наскільки узгодяться між собою окремі стратегічні цілі й напрямки інвестиційної діяльності, а також послідовність їхнього виконання;
- 3) узгодженість інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» із зовнішнім середовищем. При цьому оцінюється, наскільки розроблена інвестиційна стратегія відповідає прогнозованим змінам економічного розвитку й інвестиційного клімату країни, а також кон'юнктури інвестиційного ринку;
- 4) реалізованість інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» з урахуванням наявного ресурсного потенціалу. У процесі такої оцінки в першу чергу розглядаються потенційні можливості компанії у формуванні фінансових ресурсів, за рахунок власних джерел. Крім того, оцінюється кваліфікаційна підготовленість персоналу й технічна оснащеність компанії з позицій завдань реалізації інвестиційної стратегії.
- 5) прийнятність рівня ризику, пов'язаного з реалізацією інвестиційної стратегії. У процесі такої оцінки розглядаються рівні основних інвестиційних ризиків і їх можливі фінансові наслідки для компанії;
- 6) результативність інвестиційної стратегії. Оцінка результативності інвестиційних програм базується, насамперед, на визначенні економічної ефективності їхньої реалізації. Поряд із цим оцінюються й позаекономічні результати, що досягаються в процесі реалізації інвестиційної стратегії (ріст іміджу ТОВ «АНТ Лтд», поліпшення умов – обслуговування клієнтів тощо).

Таким чином, розробка інвестиційної стратегії дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, пов'язані з розвитком компанії, в умовах зміни зовнішніх і внутрішніх факторів, що визначають цей розвиток.

ВИСНОВКИ

Інвестиційне мислення при управлінні діяльністю підприємства, при прийнятті оперативних рішень та за інших умов сьогодні стає дедалі необхіднішим.

Часто саме вміння інвестиційно і оперативно мислити стає тією конкурентною перевагою, яка здатна вивести окреме підприємство в лідери.

На перший план виходить інвестиційна привабливість підприємства, яка тепер орієнтується на ринок. Зникають майнові підходи до управління, директивні плани, накази, централізований розподіл ресурсів, закріплення виробників та покупців. Підприємство саме обирає собі контрагентів, залучає необхідні ресурси, інвестує свої кошти в інші підприємства, проекти.

Інвестиційне мислення при прийнятті важливих рішень прямо впливає на ефективність господарювання підприємства, на всі без виключення параметричні його характеристики та показники і фінансового стану, і результатів діяльності.

Забезпечення сталого розвитку окремого підприємства може бути ефективним лише за умови обов'язкового застосування вираженої інвестиційної стратегії. Базою стратегії виступає рівень інвестиційної привабливості як фундаментальної основи розвитку соціальної, демографічної, науково-технічної складових стратегії підприємства.

В цьому контексті пріоритетним напрямком ефективного соціально-економічного функціонування підприємства як цілісного соціально-економічного суб'єкту економіки виступає чітка стратегія його розвитку на основі використання інвестицій.

Практичне здійснення інвестицій на підприємстві здійснюється через його інвестиційну діяльність, яка є цілеспрямовано здійснюваним процесом формування необхідних інвестиційних ресурсів, збалансованої по обраних параметрах інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) та забезпечення їх реалізації на основі вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування.

Здійснюючи інвестиційну діяльність, підприємство виступає як інвестор, який може бути класифікований за певними ознаками – за спрямованістю основної господарської діяльності, цілями інвестування, орієнтацією на інвестиційний ефект, ставленням до інвестиційної ризиків, менталітетом інвестиційного поведінки, приналежністю до резидентів країни.

Сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють (перешкоджають) процесу інвестування національної економіки на макrorівні й в окремих галузях і підприємств на мікрорівні, становить собою інвестиційну привабливість розглядається на рівні країни, галузі, регіону, підприємства. Але в нашому дослідженні нас цікавить інвестиційна привабливість країни, галузі та підприємства.

Аналіз і оцінка інвестиційної привабливості здійснюються за допомогою різноманітних прийомів і методів, серед яких найбільшого поширення набули параметричний аналіз і рейтингова оцінка. Кожний із методів аналізу інвестиційної привабливості має свої переваги і недоліки й використовується залежно від поставлених цілей.

У вітчизняній практиці застосовуються різноманітні методики аналізу й оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Найпоширенішим методом оцінки інвестиційної привабливості підприємства є аналіз фінансових коефіцієнтів і показників, склад яких визначається відповідно до цілей і глибини аналізу, а також із інтересів основних груп користувачів. Під час аналізу фінансових показників і коефіцієнтів варто пам'ятати, що інвестиційна привабливість перебуває під впливом чинників, що не мають вартісної оцінки (неформалізовані чинники).

Дане випускне дослідження мало на меті провести оцінку інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «АНТ Лтд» за 2020-2023 роки шляхом здійснення такого аналізу:

- 1) аналіз економічного та фінансового потенціалу підприємства;
- 2) аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства;
- 3) аналіз ділової активності та прибутковості підприємства.

Загальна вартість майна протягом досліджуваного періоду зростає. Це відбувається за рахунок збільшення вартості необоротних активів, які мають більшу частку, ніж оборотні. Значна питома вага необоротних активів обумовлена галуззю в якій функціонує підприємство (поліграфія).

Джерелами формування майна на ТОВ «АНТ Лтд» є лише власний капітал та поточні зобов'язання. Якщо у 2020 році більша питома вага належала власному та прирівняному до нього капіталу (96,94%), то у 2023 їх частки стали приблизно однаковими. У структурі власного капіталу найбільша частка належить статутному капіталу та нерозподіленому прибутку, а в поточних зобов'язаннях – кредиторській заборгованості за товари, роботи, послуги. З одного боку, це позитивно, оскільки підприємство накопичує прибуток, тобто відбувається його зростання, однак, з іншого боку, раціональніше реінвестувати прибуток для того, щоб він приносив ще більше додаткових коштів, наприклад інвестувати в інші підприємства або у власне для покращення і збільшення обсягів та умов діяльності. Щодо кредиторської заборгованості, то її наявність не є позитивною для підприємства, оскільки передбачає, що у майбутньому кредиторам необхідно сплатити кошти, що веде до зменшення їх на підприємстві. З іншого боку, існує ймовірність списання заборгованості кредитором – у такому випадку для підприємства це позитивно.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «АНТ Лтд» показав, що протягом досліджуваного періоду не є абсолютно ліквідним. На кінець досліджуваного періоду підприємство мало нестача найбільш ліквідних активів – грошових коштів у сумі 2620 тис. грн. Також на досліджуваному підприємстві спостерігається надлишок активів, що важко реалізуються у 2021-2023 роках. По інших групах майна за досліджуваний період на ТОВ «АНТ Лтд» були в наявності наднормові залишки і виконані умови співвідношень, за якими визначається ліквідність балансу підприємства.

Проаналізувавши платоспроможність підприємства, можна стверджувати, що на кінець досліджуваного періоду здатність підприємства

зменшується розраховуватися по своїх зобов'язаннях, а це, в свою чергу, знижує інвестиційну привабливість підприємства.

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості показав, що досліджуване підприємство є незалежним від позикових коштів і фінансує свою діяльність за рахунок власних джерел, хоча й спостерігається зниження всіх показників фінансової стійкості, що є негативним явищем у діяльності ТОВ «АНТ Лтд».

На кінець досліджуваного періоду ТОВ «АНТ Лтд» має кризову фінансову стійкість. Перш за все це викликане відсутністю у досліджуваного підприємства власного оборотного капіталу, що також засвідчує імобілізацію коштів, так як необоротні активи фінансуються частково за рахунок власного капіталу, а решта – за рахунок поточних зобов'язань.

Протягом досліджуваного періоду підприємство працює прибутково. Показники рентабельності ТОВ «АНТ Лтд» у 2020 році досить великі, оскільки підприємство отримало значний прибуток, що перевищував вартість майна і капіталу. У наступні роки у зв'язку із зменшенням прибутку порівняно із зростанням вартості майна рентабельність знизилась, але на кінець досліджуваного періоду намітилася позитивна тенденція до збільшення показників рентабельності підприємства.

Отже, ТОВ «АНТ Лтд» погіршило свою інвестиційну привабливість протягом досліджуваного періоду, про що свідчить зниження показників платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності.

Проведений аналіз інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «АНТ Лтд» у період 2021-2023 років показав, що підприємство погіршило свою інвестиційну привабливість протягом досліджуваного періоду, про що свідчить зниження показників платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності. Тому є необхідність вжиття термінових заходів для покращення ситуації.

Першочерговим завданням для ТОВ «АНТ Лтд», виконання якого зумовлює успіх у конкурентній боротьбі, є максимальне підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

У основі правильного підбору адекватних заходів підвищення привабливості стоїть побудова на підприємстві ТОВ «АНТ Лтд» інформаційної системи моніторингу поточних можливостей підприємства, яка буде вчасно і в необхідних обсягах сигналізувати про ті параметри, які потребують невідкладної уваги щодо їх коригування (покращення чи погіршення), або ті, на які можна зреагувати у другу чергу.

Ми пропонуємо наступний процес організації моніторингу поточних можливостей ТОВ «АНТ Лтд», який має складатися з таких етапів:

- 1) визначення цілей та завдань;
- 2) визначення процесів, які найбільш істотно впливають на формування та реалізацію поточних можливостей;
- 3) визначення складу інформації, яка адекватно характеризує ключові процеси;
- 4) побудова моделі потенціалу підприємства та на її основі – моделі моніторингу.

У основі підвищення інвестиційної привабливості є пошук найбільш ефективних підходів щодо її підвищення для ТОВ «АНТ Лтд». Для цього ми визначили необхідність формування інвестиційної політики для наступного обґрунтування інвестиційної стратегії підприємства на основі побудови системи моніторингу його поточних можливостей.

Інвестиційну стратегію можна представити як генеральний напрямок (програму, план) інвестиційної діяльності ТОВ «АНТ Лтд», проходження якого в довгостроковій перспективі повинне привести до досягнення інвестиційних цілей і одержанню очікуваного інвестиційного ефекту. Інвестиційна стратегія визначає пріоритети напрямків і форм інвестиційної діяльності підприємства, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують передбачений загальний розвиток організації.

Процес розробки інвестиційної стратегії ТОВ «АНТ Лтд» здійснюється за рядом етапів.

Для безпосередньої розробки і вибору інвестиційної стратегії нами були досліджені відповідні методи. До числа найбільш відомих і широко застосовуваних методів розробки стратегії організації відносяться SWOT-аналіз і Gap-аналіз.

На базі використання цих методів нами були запропоновані 4 варіанта інвестиційних стратегій з подальшим обґрунтуванням їхньої ефективності та визначенням загального інвестиційного ефекту від впровадження на ТОВ «АНТ Лтд».

Керівництву ТОВ «АНТ Лтд» слід здійснювати постійний моніторинг за розвитком підприємства, особливо за інвестиційною складовою стратегії розвитку, а також системою інших параметрів його фінансово-господарського стану та динаміки, намагатися передбачати негативні зміни у системі функціонування підприємства та своєчасно вживати запропоновані нами заходи для недопущення погіршення параметрів успішного функціонування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 19.09.1991 р. № 651-ХІІ зі змінами та доповненнями.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV // Відомості ВРУ. – 2002. – № 36. – 6 вересня.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р. // Відомості ВРУ. – 2003. – № 13. – 28 березня.
4. Закон України «Про іноземні інвестиції» від 13.03.92 р. №2198-ХІІ.
5. Закон України «Про лізинг» від 16.12.97 р. № 723/97-ВР.
6. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.96 р. №93/96-ВР.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Української державної інноваційної компанії» від 13.04.2000 р. №654.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Програма розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки» від 28.12.01 р. № 1801.
9. Положення про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії, затверджене Указом Президента України від 19.02.94 р. №55/94.
10. Бірман Г., Шмідт С. Економічний аналіз інвестиційних проєктів: Пер. с англ. Под ред. Л.П. Білих. – К.: 2007. – 631 с.
11. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: Опорний конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2003. – 104 с.
12. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: Підручник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. – 398с.
13. Бочаров В.В. Інвестиційний менеджмент. – К., 2015. – 160 с.
14. Вдовічен А.А. Інвестиційні параметри регіонального розвитку: Монографія. – Чернівці: Прут, 2006. – 499с. <http://rps.chtei-knteu.cv.ua:8585/jspui/handle/123456789/1182>
15. Вдовічен А.А. Макроекономічні диспропорції економіки України: сутність та особливості формування: Монографія. Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2017. – 302с. <http://rps.chtei->

knteu.cv.ua:8585/jspui/handle/123456789/266

16.Вдовічен А.А., Шинкарук Л.В. Макроекономічні диспропорції України: особливості формування та механізм регулювання: Монографія. Національний університет біоресурсів і природокористування України. Чернівці : Технодрук, 2018. 488 с. : <http://rps.chtei-knteu.cv.ua:8585/jspui/handle/123456789/269>

17.Герасимова СВ. Підхід до формування рекламного бюджету //Теорії мікро-макроекон.:Зб.Київ, академії муніцип.управління.–2004.–Вип.17.–С.225.

18.Герасимова СВ. Законодавчі підходи підприємства до урахування інтересів споживачів фінансових послуг під час рекламування // Економіка: Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2005. – Вип. 79. – С 30 - 31.

19.Герасимова С.В. Управління інвестиційною діяльністю акціонерних товариств. – К.: Знання, 2006. – 407с.

20.ГітманЛ.Дж., ДжонкМ.Д. Основи інвестування: Пер. с англ.– К.:2009.–1008 с.

21.Головатюк В.М., Чечелюк О.А. Вплив економічних і політичних факторів на привабливість-інвестиційного середовища // Фінанси України. – 2000. – №5. – С. 111-128.

22.Гронська Н., Сушко І., Шувар І. Цільовий ринок сільськогосподарської техніки. – : Вид-во НУ «Львівська політехніка», Львів.аграр. ун-т, 2000. – 237с.

23.Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. – К.: Наукова думка, 2005. – 390 с.

24.Гуляєв С.Л. Оцінка стратегических зон господарювання підприємств // Менеджмент – 2015. – №3. – С. 31-53.

25.Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: Навч. посібник. - К.: «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»», 2001. – 364 с.

26.Економічні та соціальні аспекти управління інвестиційною діяльністю: Монографія / В.М. Гриньова, Н.М. Лисиця, В.С. Пономаренко та

ін. – Харків: ХДЕУ, 2003. – 180 с.

27.Захарін С.В. Посилення ролі корпоративних структур у розвитку інноваційної економіки // Фінанси України. – 2006. – №5. – С. 117 – 126.

28.Захарін С.В. Стимулювання інноваційної активності корпоративних структур // Економіка України. – 2006. – № 8. – С. 41 – 48.

29.Захарін С.В. Моніторинг інвестиційного клімату // Фінанси України. – 2001. – №1. – С 111-123.

30.Захарін С.В. Стратегія підвищення інвест. привабливості економіки України для іноземного капіталу// Фінанси України. – 2000. – №12. – С. 87-94.

31.Захожай В.Б. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління інноваційним потенціалом // Економіка та держава. – 2006. – № 8. – С 6 – 7.

32.Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: Навч. Посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. –К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005 . – 324с.

33.Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: Підручник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 281с.

34.Інвестиційний менеджмент: Опорний конспект лекцій / Укл. Василенко Л.І. –К.: КНТЕУ, 2002. – 104 с.

35.Інвестування: Навчальний посібник /За заг. ред. Гринькової В.М. – Харків: ВД «Інжек», 2003. – 320 с.

36.Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. Л.І. Федулової. – К.: Основа, 2005. – 552 с.

37.Калач Г.М. Заощадження населення як чинник формування інвестиційних ресурсів держави //Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №6(24). – С 13 – 16.

38.Кльоба Л. Бізнес-план інвестиційного проекту // Інвестиції: практика та досвід. – 2005. – № 17. – С. 23-25.

39.Коссак В. М. Правові засади іноземного інвестування в Україні. – Львів: Центр Європи, 1999. – 224 с.

40.Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління: Підруч. для вузів. – К.: Лібра, 2004. – 368 с.

- 41.Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві. – К.: Лібра, 2007. 368с.
- 42.Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилюк, Я.В. Белинська та ін.; За ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІС, 2005. – 388 с.
- 43.Корпоративний позитив: Інновації та інвестиції (22.01.06.) // Економіст. – 2006. – № 1. – С. 14.
- 44.Крикавський Є.В., Чухрай Н.І. Промисловий маркетинг: Навч. Підручник. 2-е вид. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2004. – 472с.
- 45.Кузнецов В. Торгівля на ринку: як правильно організувати та захистити бізнес. – Х.: Фактор, 2005. – 276 с.
- 46.Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – 396 с.
- 47.Мережко Н.В. Сертифікація товарів і послуг: Підручник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 298 с.
- 48.Мова Н., Хаустов В. Інноваційна діяльність в Україні та напрями її розвитку // Економіка України. – 2001. – №6. – С. 22-26.
- 49.Омельченко А.В. Інвестиційне право: Навч. посібник. – К.: Атіка, 1999. – 176 с.
- 50.Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
- 51.Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні.–К.: Лібра, 1998. – 392с.
- 52.Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: Монографія /В.М.Гриньов, В.О.Коюда, Т.І.Лепейко та ін. – Харків: вид. ХДЕУ, 2002. – 464с.
- 53.Реверчук С.К., Реверчук Н.Й., Скоморович І.Г. Інвестологія: наука про інвестування: Навч. посібник / За ред. С.К. Реверчука. – К.: Атіка, 2001. – 264 с.
- 54.Теребух АА. Визначення механізму впливу управлінських рішень на

господарську діяльність підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 6. – С 37 – 42.

55.Управління інвестиціями на підприємстві / Г.В. Козаченко, О.М. Антіпов, О.М. Ляшенко, Г.І. Дібніс. – К.: Лібра, 2004. – 368 с.

56.Федоренко В.Г., Гойко А.Ф. Інвестознавство: Підручник. – К.: МАУП, 2000. – 408 с.

57.Федулова Л. Потенційні можливості великого бізнесу у формуванні національної інноваційної системи України // Економіст.–2006.–№ 1.–С 56 – 58.

58.Чабан В.Г. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка // Фінанси України. – 2006. – М 5. – С 142 – 148.

59.Чухрай Н. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове і логістичне забезпечення. Монографія. – Льві: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2002. – 315с.

60.Чухрай Н.. Патора Р. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві: Підручник. – К. КОНДОР, 2006. – 398с.

61.Яценко А. Передумови та особливості формування інвестиційного клімату в Україні // Економіка. Фінанси. Право. – 2001. – №3. – С. 15-17.